

ฉั่มมะ อกาลิโก

ธรรม ไม่จำกัดกาล

พุทธทาสภิกขุ
ปัญญานันทภิกขุ
ป.อ.ปยุตโต
พระไพศาล วิสาโล
ว.วชิรเมธี

ตัวอย่างพระนิพพาน

“เมื่อไหร่เรารู้สึกเย็นอกเย็นใจ นั่นก็คือ ตัวอย่างของพระนิพพาน
เป็นปัจจัยแก่พระนิพพาน คำว่า เย็นอกเย็นใจ นั้นหมายถึงไม่มีกิเลสนะ”

พุทธทาสภิกขุ

กอดทุกข์

“ที่เป็นทุกข์เพราะเราไปเอาสิ่งที่จะผ่านไปแล้ว
เอามาติดดูอีก...เหมือนกับเราหลงกอดวัตถุที่มันเป็นพิษ”

ปัญญานันทภิกขุ

ปัญญามาปัญหาหมด

“ปัญหาก็คู่กับปัญญา
ปัญญามาปัญหาก็กหมดไป”

ป. อ. ปยุตฺโต

มนุษย์ที่สมบูรณ์

“คนเรานั้นไม่ได้เกิดมาเพื่อที่จะเอาเข้าตัวให้มาก ๆ
แต่เรามีหน้าที่ที่จะช่วยเหลือส่วนรวม”

พระไพศาล วิสาโล

เข้าใจตัวเองเข้าใจโลก

“เมื่อเข้าใจตัวเองก็เข้าใจคนอื่น
เมื่อเข้าใจคนอื่นก็เข้าใจคนทั้งโลก”

ว. วชิรเมธี

ร้อยธรรมคำสอน

พุทธทาสภิกขุ

ปัญญาั่นนทภิกขุ

ป. อ. ปยุตโต

พระไพศาล วิสาโล

ว. วชิรเมธี

บทนำ

หนังสือ “ธัมมะ อกาลิก - ธรรม ไม่จำกัดกาล” เล่มนี้ เกิดขึ้นจากการริเริ่มเดิมต่อในชุดงาน “สารธรรมเพื่อมวลชน” ของมวลชน เพื่อมวลชนตั้งแต่ต้น เริ่มจากคำริของผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบการสื่อสารมวลชนของรัฐที่ต้องการให้มีสารธรรมดีๆ ออกเผยแพร่ทางสื่อสารมวลชนแล้วมีมวลชนคนสนใจธรรมจำนวนหนึ่งอาสาจัดการประสานจัดหาสารธรรมที่เหมาะสม ส่งให้คนอาสาอีกหลายกลุ่มนำไปจัดทำภาพ และปรับปรุงเสียงประกอบ ก่อนที่จะส่งต่อให้กับสื่อสารมวลชนเพื่อทำการเผยแพร่สู่มวลชนทั่วทั้งประเทศตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

การดำริเริ่มของ สารธรรมเพื่อมวลชน เริ่มต้นจากปรารภและการสานต่อของอดีต รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย และ นายองอาจ คล้ามไพบูลย์) ที่ขอให้หोजดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ คิดค้นพัฒนารูปแบบการนำเสนอข้อธรรมดีๆ ที่พุทธทาสภิกขุแสดงไว้ แบบกระชับจับใจ ให้ประโยชน์ สื่อสารแล้วชวนดู เพื่อนำไปออกอากาศเผยแพร่เป็นประจำทางสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ และ บมจ.อสมท โดยการชี้แนะและสนับสนุนของอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (นายกฤษณพร เสริมพานิช) และกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บมจ.อสมท (นายธนวัฒน์ วันสม) ให้จัดทำออกมา ๒ แบบ คือ

๑. สารธรรมภาพประกอบเสียง ที่ประกอบด้วยภาพพร้อมเสียงแสดงสารธรรมขนาดความยาว ๓๐ วินาที
๒. สารธรรมเสียง ที่ประกอบด้วยเสียงแสดงสารธรรมขนาดความยาว ๓๐ วินาที

พิจารณาร่วมกันในเบื้องต้นแล้วจึงขออนุญาตใช้เสียงจริงของพระคุณเจ้าที่มีงานธรรมเป็นที่ปรากฏ โดยได้รับเมตตาอนุญาตในระยะเริ่มต้น ๓ รูป ประกอบด้วย พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) แห่งสวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี, พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) วัดญาณเวศกวัน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และ พระมหาจุฬิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี) สถาบันวิมุตตยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ; โดยของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) นั้น คณะศิษย์แห่งวัดหนองป่าพง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ขอรอฟิจารณาไว้อีก่อน

ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ จึงได้รับเมตตาให้เพิ่มของ พระพรหมมงคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และ พระไพศาล วิสาโล วัดป่าสุคะโต อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ และอยู่ในระหว่างขออนุญาตเพิ่มของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ในปีพุทธศักราช ๒๕๕๕.

เมื่อได้รับเสียงแสดงธรรมของพระคุณเจ้าแล้ว นานามวลชนคนอาสาจำนวนมาก ได้ช่วยกันคัดสรรสาระธรรมที่กระชับจับใจส่งมอบให้คนอาสาอีกหลายกลุ่มแบ่งสรรช่วยกันทำภาพประกอบให้ชวนดู โดยจัดทำออกมา ๓ แนว คือ ทำเป็นภาพการ์ตูนอะนิเมชั่น ภาพถ่าย และภาพเคลื่อนไหว ก่อนที่จะส่งให้กลุ่มคนอาสาอีกกลุ่มที่อาสาปรับปรุงและบันทึกเสียงให้อยู่ในรูปแบบและมาตรฐานการออกอากาศแผ่กระจายถึงมวลชนทางสถานีโทรทัศน์และเครือข่ายสถานีวิทยุทั่วประเทศ ที่ทั้งกรมประชาสัมพันธ์ และ บมจ.อสมท กำหนดให้ออกทุกท่ายาวต้นชั่วโมง สลับหมุนเวียนกันไปตั้งแต่ต้นปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบันนับได้หลายพันหลายหมื่นครั้ง มีมวลชนได้รับสารทั่วทั้งประเทศเกินกว่าการประมาณ ประกอบด้วยสาระธรรมเสียงจำนวน ๕๑๗ สาระธรรม และ สาระธรรมเสียงประกอบภาพ จำนวน ๑๐๖ สาระธรรม การกระทำเช่นนี้เกิดขึ้นได้ด้วยการเห็นประโยชน์ร่วมกันในธรรมที่พระพุทธรองค์ทรงตรัสรู้สอนสั่ง และ ครูบาอาจารย์ท่านนำมาขยาย

แล้วธรรมชาติทั้งหลายได้เข้ามามีส่วนในงานธรรมขั้นนี้ ตั้งแต่มวลมหาชนจำนวนมากขึ้นไป จนถึงหน่วยงานทั้งหลายทั้งรัฐและเอกชน ตลอดจนผู้กุมกลไกการสื่อสารมวลชนเบื้องต้น ดังจะ เห็นว่านอกจากสำนักนายกรัฐมนตรี, กรมประชาสัมพันธ์ และ บมจ.อสมท กับบรรดาคนอาสา จำนวนมากแล้ว ยังมีอีกหลายหน่วยงานอาสาเข้าร่วมสมทบสร้างทำ ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม, กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕, มูลนิธิโกมลคีมทอง, สถาบันบันลือ-ธรรม, เครือข่ายพุทธิกา, สถาบันวิมุตตยาลัย จนเกิดเป็นงานสาธารณะเพื่อมวลชนที่แผ่กระจาย สู่มวลชนอย่างขยายวงในระยะ ๒ ปีที่ผ่านมา

ในวาระขึ้นปีที่สอง ที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เข้ามา ร่วมสมทบผ่านโครงการศูนย์สื่อ ศิลปะ มหรสพเพื่อปัญญา แก่หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ เพื่อการขยายต่อในรูปแบบหนังสือสาธารณะเล่มนี้ โดยปรับชื่อใหม่ว่า “ธัมมะ อกาลิโก –ธรรม ไม่จำกัดกาล” ด้วยปรารถนาถึงคุณแห่งพระธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่มีลักษณะสำคัญคือ “สันติภูมิโก อกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปนยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ” มีสงฆ์สาวกช่วยกันสืบ สานมาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงทั้ง ๕ รูปในเล่มนี้ ที่มี ๒ มหาเถระครูบาอาจารย์เป็นแม่ทัพนำทางไว้ แต่ก่อนถึงพุทธกาล, ต่อด้วยพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณอาจารย์ที่อุทิศสาธุสถานหลักแห่งพุทธธรรม ไว้ให้, ตามด้วย ๒ พระอาจารย์รุ่นใหม่ผู้น้อมนำสู่นาคต ในปีแห่งพุทธชยันตี ๒๖๐๐ ปี พระพุทธองค์ ทรงตรัสรู้ธรรม พุทธศักราช ๒๕๕๕ ซึ่งย้ำแสดงถึงความไม่จำกัดกาลได้เช่นนี้.

จึงขอขอบพระคุณทุกท่าน ทุกกลุ่ม ทุกองค์กรที่มีส่วนร่วมกันสร้างสานงานธรรมที่ร่วม กันทำโดยมวลชนเพื่อมวลชนขึ้นนี้ตั้งแต่ต้นและตลอดมา และขอท่านทั้งหลายได้น้อมนำหลัก พระธรรมเหล่านี้ไปขบคิดและเลือกใช้ขยายกันอย่าได้จำกัดกาลตลอดไปเถิด.

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

กันยายน ๒๕๕๔

สารบัญ

บทนำ	๒
สารบัญ	๕
พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)	๖
พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)	๓๒
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)	๕๘
พระไพศาล วิสาโล	๘๔
พระมหาวิมลชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี)	๑๑๒

พระธรรมโกศาจารย์
(พุทธทาสภิกขุ)

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาส อินทปัญโญ) หรือที่รู้จักกันในนาม **พุทธทาสภิกขุ** (๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๙ - ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๖) เป็นชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เริ่มบวชเรียนเมื่ออายุได้ ๒๐ ปี ที่วัดบ้านเกิด จากนั้นได้เข้ามาศึกษาพระธรรมวินัยต่อที่กรุงเทพมหานคร จนสอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค แต่แล้วท่านพบว่าสังคมพระพุทธศาสนาแบบที่เป็นอยู่ในขณะนั้นแปดเปื้อนเปื้อนบิดไปมาก และไม่อาจทำให้เข้าถึงหัวใจของพระพุทธศาสนาได้เลย ท่านจึงตัดสินใจกลับมาปฏิบัติธรรมที่บ้านเกิด และก่อตั้งสวนโมกขพลาราม แปลว่า สวนป่า อันเป็นกำลังหลุดพ้นจากทุกข์ เพื่อให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาพร้อมปวารณาตนเองเป็น พุทธทาส เนื่องจากต้องการถวายตัวรับใช้พระพุทธศาสนาให้ถึงที่สุด

ท่านสร้างผลงานทางธรรมไว้มากมายทั้งที่เป็นหนังสือ และเทปบันทึกเสียง ท่านได้อุทิศตนเพื่องานพระศาสนา และทำงานช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เพื่อให้ได้พบสันติสุข โลกมีสันติภาพ ตามปณิธานที่ตั้งได้ ๓ ประการ ได้แก่

๑. ให้พุทธศาสนิกชน หรือศาสนิกแห่งศาสนาใดก็ตาม เข้าถึงความหมายอันลึกซึ้งที่สุดแห่งศาสนาของตน
๒. ทำความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา
๓. ดึงเพื่อนมนุษย์ให้ออกมาเสียจากวัตถุนิยม

ผลจากการมุ่งมั่นศึกษา ฝึกฝนตนอย่างเข้มงวดทำให้ท่านได้รับการยอมรับนับถือจากพุทธศาสนิกชนทั้งในและต่างประเทศ ผลงานของท่านได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และเนื่องในวาระครบรอบชาตกาล ๑๐๐ ปีของท่าน ในวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก ได้ประกาศยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก

ตัวอย่างของพระนิพพาน

“คำว่าเย็นอกเย็นใจ
นั้นหมายถึงไม่มีกิเลสณะ
ไม่ใช่ว่าร่ำรวย สวยงาม
มีสุข มีแต่กามารมณ์”

เมื่อไหร่เรารู้สึกเย็นอกเย็นใจ นั่นก็คือ
ตัวอย่างของพระนิพพาน เป็นปัจจัยแก่พระนิพพาน
คำว่า เย็นอกเย็นใจ นั้นหมายถึงไม่มีกิเลสณะ
ไม่ใช่ว่าร่ำรวย สวยงาม มีสุข มีแต่กามารมณ์ ก็จะเป็นเย็นใจ
คนโง่เท่านั้นที่จะเห็นว่ามันเป็นเรื่องเย็นใจ

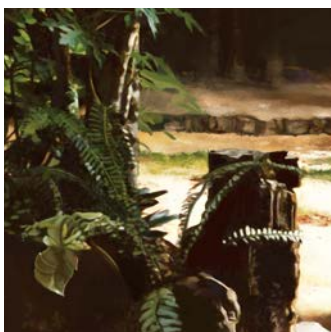
พุทธทาสภิกขุ

วิสาขะ วันชนะมาร

“วันวิสาขะเป็นวันแห่งการประสพชัยชนะ...

พระพุทธเจ้าท่านชนะกิเลส ชนะมาร”

การประสูติ ตรัสรู้ ปรีชาญาณของพระพุทธเจ้า
ในวันวิสาขะนั้นนะ เป็นวันแห่งการประสพชัยชนะ
ก่อนหน้านั้นมนุษย์ทั้งหลาย ไม่เคยชนะกิเลส ไม่เคยชนะมาร
มาถึงวันหนึ่ง พระพุทธเจ้าท่านชนะกิเลส ชนะมาร หมดสิ้นเชิงเลย

พุทธทาสภิกขุ

มันเป็นเช่นนั้นเอง

“ได้รับสรรเสริญก็บ้าไปอย่าง
ได้รับนิินทาก็บ้าไปอย่าง”

ในโลกนี้ ถูกเขาสรรเสริญจนตัวลอย ฟุ้งเฟ้อไป
ถูกเขานินทาต่่าวาก็มาขัดใจโกรธแค้นอยู่เหมือนกับคนบ้า
ได้รับสรรเสริญก็บ้าไปอย่าง ได้รับนิินทาก็บ้าไปอย่าง
นี่เพราะมันไม่รู้ว่ามันเป็นเช่นนั้นเอง ว่าในโลกต้องเป็นเช่นนั้นเอง

พุทธทาสภิกขุ

เห็นกงจักรเป็นดอกบัว

“คนเดียวนี้นั่นไง เอาดีเป็นชั่ว เอาชั่วเป็นดี...เห็นกงจักรเป็นดอกบัว”

คนเดียวนี้นั่นไง เอาดีเป็นชั่ว เอาชั่วเป็นดี เอาสุขเป็นทุกข์ เอาทุกข์เป็นสุข กลับกันหมด
มันเหมือนกับคนโง่เห็นกงจักรเป็นดอกบัว ที่เราไปชอบอะไรอบายมุขทั้งหลาย ที่หนาแน่นขึ้น
ทั่วบ้านทั่วเมือง อบายมุขเหล่านั้นเป็นกงจักรทั้งนั้น แต่มาเห็นเป็นดอกบัว

พุทธทาสภิกขุ

โลกธรรมแปด

“ในโลกนี้มันต้องมีสิ่งที่เป็นอย่างนี้ แทะ
ได้ลาภเสื่อมลาภ ได้ยศเสื่อมยศ ”

ฉะนั้น ในโลกนี้มันต้องมีสิ่งที่เป็นอย่างนี้ แทะ
ได้ลาภเสื่อมลาภ ได้ยศเสื่อมยศ ได้นินทาได้สรรเสริญ ได้สุขได้ทุกข์
มันมีคู่ตรงกันข้ามให้มากระทบ เราอยู่ในโลกนี้เป็นของเช่นนั้นเอง
ถ้ามากระทบเข้าแล้วมันก็เป็นเช่นนั้นเอง เพราะเป็นเพียงความรู้สึก

พุทธทาสภิกขุ

คำพูดที่ควรเว้น

“เอาคนมานินทา

ในทางหลักธรรมะจึงถือว่า

เป็นบาป เป็นอกุศล”

คำพูดที่ทำให้คนเขาสูญเสียความรักใคร่ ความสามัคคี
เห็นคนแตกคอกัน แล้วก็สบายใจ เอาคนนั้นมานินทา
เอาคนนี้นินทา ในทางหลักธรรมะจึงถือว่า เป็นบาป
เป็นอกุศล ที่ควรจะเว้นเสีย

พุทธทาสภิกขุ

อย่าต้องเป็นทุกข์

“มีอะไรก็อย่าต้องเป็นทุกข์เพราะสิ่งนั้น

นั่นละคือมีธรรมะเข้ามาป้องกันเอาไว้”

มีเงินก็อย่าต้องเป็นทุกข์เพราะเงิน

มีบุตรภรรยาสามีก็อย่าต้องเป็นทุกข์เพราะบุตรภรรยาสามี

มีเกียรติยศชื่อเสียงก็อย่าต้องเป็นทุกข์เพราะว่าเกียรติยศชื่อเสียง

มีอะไรก็อย่าต้องเป็นทุกข์เพราะสิ่งนั้น

นั่นละคือมีธรรมะเข้ามาป้องกันเอาไว้

พุทธทาสภิกขุ

จิตใจหวนไหว

“ ยินดีก็บำชนิตหนึ่ง
 Yin رایก็บำชนิตหนึ่ง ”

คนโง่มันก็มีจิตใจหวนไหว ไปตามที่ฝนตก-ฝนไม่ตก
แดดออก-แดดไม่ออก อะไรต่างๆ นานา
เป็นธรรมชาติ ธรรมดา ตื่นๆ ง่าย ๆ
นี่มันมีจิตใจเปลี่ยนไป ขึ้นลงมากจนได้ยินดี Yin رای
ยินดีก็บำชนิตหนึ่ง Yin رایก็บำชนิตหนึ่ง

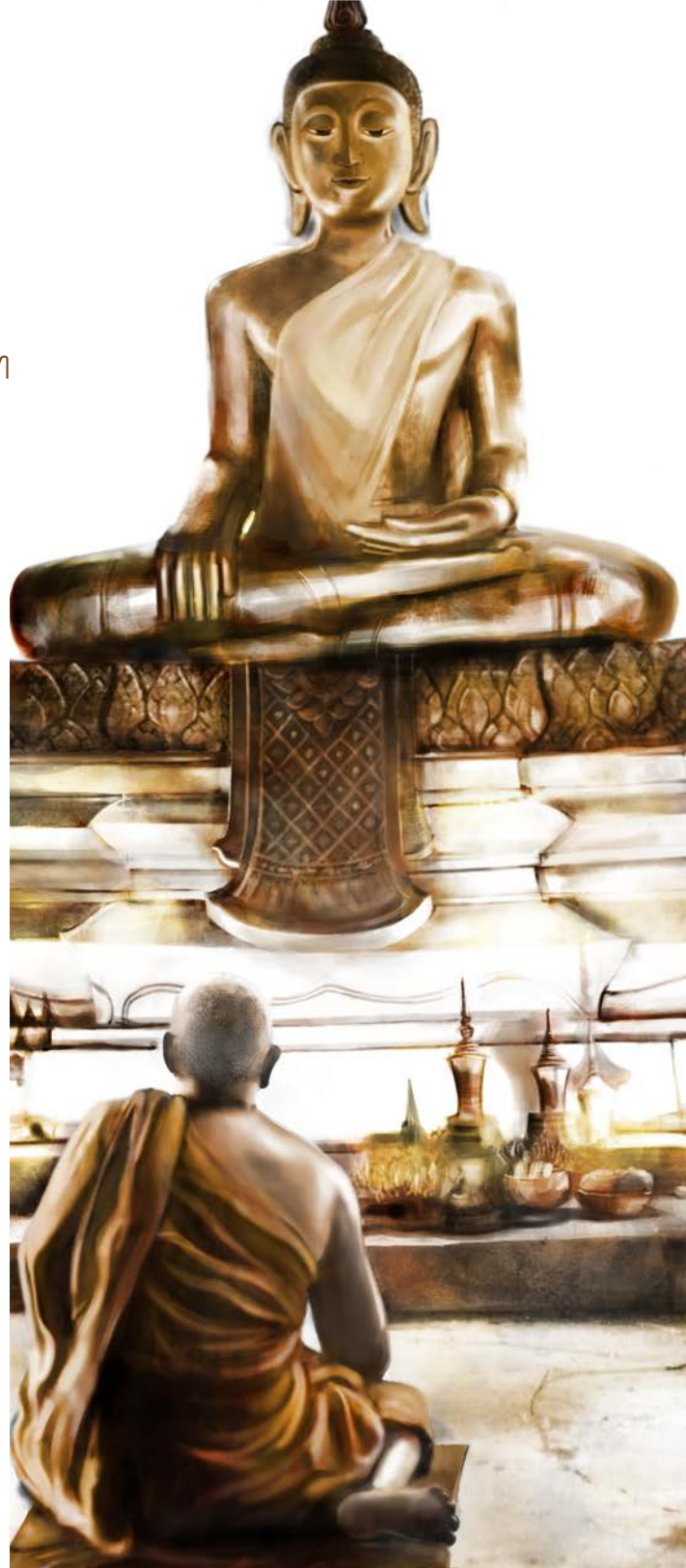
พุทธทาสภิกขุ

ความเป็นไท

“อย่าเป็นไทกันแต่ปาก ปากเป็นไท
แต่ใจเป็นทาส เป็นทาสของกิเลส
บูชาความเห็นแก่ตัว”

ขอฝากไว้อย่างนี้แหละว่า จงแก้ปัญหทั้งหมดทั้งสิ้น
ด้วยความเป็นไท ให้ถูกต้อง และให้เต็มให้สมบูรณ์
อย่าเป็นไทกันแต่ปาก ปากเป็นไทแต่ใจเป็นทาส
เป็นทาสของกิเลส บูชาความเห็นแก่ตัว
บูชากิเลสนี้ไม่ใช่ไท

พุทธทาสภิกขุ

ถ้ายังเห็นแก่ตัว

“ ถ้าพระเจ้าพระสงฆ์เห็นแก่ตัว ก็หมดความเป็นพระเจ้าพระสงฆ์...
ถ้าอุบาสกอุบาสิกาเป็นผู้เห็นแก่ตัวขึ้นมาก็ทำนาบนศาสนา ”

ถ้าพระเจ้าพระสงฆ์เห็นแก่ตัว ก็หมดความเป็นพระเจ้าพระสงฆ์
เป็นพ่อค้าทำนาบนหลังทวยหาญทุกาทั้งหลาย อุบาสกอุบาสิกา ก็เหมือนกันนะ
ถ้าอุบาสกอุบาสิกาเป็นผู้เห็นแก่ตัวขึ้นมาก็ทำนาบนศาสนา ให้ศาสนามันยุ่งยากไปหมด

พุทธทาสภิกขุ

เป็นทุกข์เพราะไม่มีธรรมะ

“ คนที่ไม่มีธรรมะจะต้องเป็นทุกข์
ไปดูแลอะ เพราะมันจะรักนั้น เกลียดนี้ ”

ทุกคนที่ไม่มีธรรมะต้องเป็นทุกข์ คนที่ไม่มีธรรมะจะต้องเป็นทุกข์ ไปดูแลอะ
เพราะมันจะรักนั้น เกลียดนี้ โกรธโน่น กลัวนั้น ยุ่งไปหมด
มันคิดจนเป็นทุกข์ มันคิดไปในทางที่ให้เป็นทุกข์
นี่เพราะมันไม่มีธรรมะ

พุทธทาสภิกขุ

จิตว่าง

“หัวใจของพระพุทธศาสนา มันทำให้ไม่ยึดมั่นในอะไร”

หัวใจของพระพุทธศาสนา มันทำให้ไม่ยึดมั่นในอะไร โดยความเป็นตัวตน หรือความเป็นของตน คือจิตมันจะไม่ไปจับฉวยเอาอะไรเป็นตัวตนเป็นของตน จิตว่างที่แท้จริงในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างนี้

พุทธทาสภิกขุ

ประโยชน์ตนประโยชน์ผู้อื่น

“ตัวเองมันมีความสุข ไม่มีความทุกข์
พอใจตัวเอง ยกมือไหว้ตัวเองได้อยู่”

ขอให้มันได้เพียงเท่านี้แหละ เป็นตัวเองมันมีความสุข ไม่มีความทุกข์ พอใจตัวเอง ยกมือไหว้ตัวเองได้อยู่ บุคคลนั้นทำให้บุคคลอื่นรอบตัวนั้น พลอยได้รับประโยชน์ ตามกันไปด้วย ประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น มันก็ถึงพร้อมแล้วก็ควรจะพอแล้ว จะบ้าเอาไปถึงไหนกันนัก

พุทธทาสภิกขุ

สิ่งที่กัดหัวใจ

“ มีความรักในสิ่งใด สิ่งนั้นแหละ มันกัดหัวใจ ”

มีความรักในสิ่งใด สิ่งนั้นแหละ มันกัดหัวใจ
พอไม่ได้อย่างรัก มันก็มีความโกรธในสิ่งที่มันเคยรัก
มันไม่เพียง มันเปลี่ยนแปลง มันก็เปลี่ยนเป็นไม่ได้อย่างใจ มันก็ได้โกรธได้เกลียด
ไปกำหนดยินดีกับสิ่งใด สิ่งนั้นล่ะ มันกัดหัวใจ

พุทธทาสภิกขุ

ศาสนาทั้งหมดได้

“ถ้าเมื่อไหร่มันสอนกันผิด มันเรียนกันผิด
มันปฏิบัติผิด...ศาสนามันก็หมดได้”

พุทธบริษัททั้งสี่คือ ภิกขุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา นั้นแหละจะทำให้ธรรมวินัย
หรือศาสนานี้หมดไป ถ้าเมื่อไหร่มันสอนกันผิด มันเรียนกันผิด มันปฏิบัติผิด
คือผิดหลักพุทธศาสนาแล้ว ศาสนามันก็หมดได้

พุทธทาสภิกขุ

ศาสนาต้องร่วมมือกัน

“สันติภาพจะมีมาได้ในโลก
ก็เพราะว่าศาสนาทั้งหลายร่วมมือกัน”

ขอได้โปรดสนใจไว้เถิดว่า
สันติภาพจะมีมาได้ในโลก
ก็เพราะว่าศาสนาทั้งหลายร่วมมือกัน
กำจัดความเห็นแก่ตัวของคนในโลก
และโลกนี้ก็จะมียุติภาพ

พุทธทาสภิกขุ

จิตวุ่น - จิตว่าง

“เมื่อใดยึดถือ เมื่อนั้นเป็นทุกข์
เมื่อใดไม่ยึดถือ เมื่อนั้นมันไม่เป็นทุกข์”

เมื่อใดยึดถือ เมื่อนั้นเป็นทุกข์
เมื่อใดไม่ยึดถือ เมื่อนั้นมันไม่เป็นทุกข์
เมื่อใดยึดถือ เมื่อนั้นจิตมันวุ่นวายรกรุงรัง เป็นทาสของไอ้สิ่งที่ยึดถือ
เมื่อไหร่เราไม่ยึดถือ ในจิตไม่ยึดถืออะไรไว้ จิตมันเกลี้ยง
มันว่าง มันไม่ยึดถืออะไร มันก็เป็นอิสระ เป็นไทแก่ตัว

พุทธทาสภิกขุ

พระพรหมมังคลาจารย์
(ปัญญาันทภิกขุ)

เดิมชื่อ ปั่น นามสกุล เสน่ห์เจริญ เกิดวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ ที่ตำบล
คูหาสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มีชื่อเล่นว่าขาว เป็นบุตร นายวัน เสน่ห์เจริญ นางคล้าย
เสน่ห์เจริญ มีพี่น้องทั้งหมด ๔ คน

การศึกษา ได้เล่าเรียนจนถึงชั้นมัธยมที่ ๔ ที่โรงเรียนประจำจังหวัดพัทลุง แต่ด้วยบิดาป่วย
จึงต้องลาออกมาช่วยเหลือครอบครัว พออายุได้ ๑๘ ปี ก็บรรพชาเป็นสามเณร สอบได้นักธรรมตรี
และอายุ ๒๐ ปี ก็ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ โดยมีพระครูจตุรญาณรณีย์ เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้รับ
ฉายาว่า “ปัญญานนโท”

พ.ศ. ๒๔๘๐ ไปจำพรรษาที่สวนโมกขพลาราม ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์-
ธานี ได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมกับท่านพุทธทาสภิกขุ และท่าน บ.ช.เขมาภิรต (พระราชญาณกวี
อดีตเจ้าคณะจังหวัดชุมพร เจ้าอาวาสวัดขันเงิน) เป็นสามสหายธรรมร่วมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา
กันมาตั้งแต่บัดนั้น

การศึกษาภาษาบาลีได้ไปเรียนที่วัดสามพระยา กรุงเทพฯ จนสอบได้เปรียญธรรม ๔ ประโยค
ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ เริ่มไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการปาฐกถาธรรม ณ
ศาลาธรรมทาน (ปัจจุบันพุทธสถานเชียงใหม่) เทศน์ทุกวันอาทิตย์ และออกเทศน์ตามหมู่บ้านต่างๆ
ทุกวันพระ โดยรถยนต์ติดเครื่องขยายเสียง และเขียนเรื่องลงหนังสือพิมพ์ชาวเหนือ จนมีชื่อเสียงขึ้น
ที่จังหวัดเชียงใหม่ในนาม ปัญญานันท์ภิกขุ ผู้สนับสนุนคนสำคัญในการเผยแผ่คือเจ้าชื่น สีโรรส
โดยอยู่จำพรรษาที่วัดอุโมงค์ (สวนพุทธธรรม) จังหวัดเชียงใหม่จนถึง ๑๐ ปี (พ.ศ.๒๔๙๒-๒๕๐๒)

ได้เดินทางไปเผยแผ่ธรรมะยังทวีปยุโรป และได้เข้าร่วมประชุมกับขบวนการ สีสธรรมโลก
(M.R.A.) ที่เมืองโคซซ์ ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ต่อมาได้กลับมาเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่ธรรม
และได้รับแต่งตั้งให้เป็นแม่ทัพธรรมโดยท่านพุทธทาสภิกขุ เมื่องาน ๘๐ ปี ปัญญานันท์ภิกขุ
พ.ศ. ๒๕๓๔

กอดทุกข์

“ที่เป็นทุกข์เพราะเราไปเอาสิ่งที่จะผ่านไปแล้ว
เอามาติดดูอีก...เหมือนกับเราหลงกอดวัตถุที่มันเป็นพิษ”

เราก็ควรรู้ว่าที่เป็นทุกข์เพราะเราไปเอาสิ่งที่จะผ่านไป
แล้วเอามาติดดูอีก ไม่ให้มันผ่านไป ไม่ให้มันล่องเลยไป
ดึงมาเอามาติดต่อไปแล้วก็เป็นทุกข์
เหมือนกับเราหลงกอดวัตถุที่มันเป็นพิษ

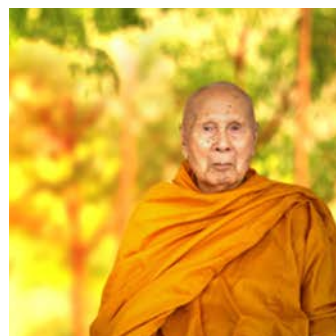
ปัญญานันทภิกขุ

มาวัดเพื่อ

“เรามาวัดก็เพื่อมาศึกษาหาความรู้...
ปรับปรุงจิตใจของเราให้ดีขึ้น”

เรามาวัดก็เพื่อมาศึกษาหาความรู้ความเข้าใจ
เพื่อจะปรับปรุงจิตใจของเราให้ดีขึ้น
เพื่ออะไร ก็เพื่อให้เรามีความสุข
มีความสงบตามสมควรแก่ฐานะ

ปัญญานันทภิกขุ

พุทธศาสนาสอนให้เข้มแข็ง

“ พระพุทธศาสนาไม่ทำคนให้อ่อนแอ
แต่จะทำให้คนให้เข้มแข็ง ให้อดทน ”

พระพุทธศาสนาไม่ทำคนให้อ่อนแอ แต่จะทำให้คนให้เข้มแข็ง
ให้อดทน ให้ควบคุมตัวเองได้ ให้ต่อสู้กับเหตุการณ์ต่างๆ
ที่เกิดขึ้นในชีวิตของเราได้

ปัญญานันทภิกขุ

หน้าที่

“เรามีชีวิตอยู่ในบ้านในเมือง...
ควรจะทำอะไรช่วยชาติช่วยบ้านเมืองกันบ้าง ”

เรามีชีวิตอยู่ในบ้านในเมือง ควรจะทำอะไรช่วยชาติช่วยบ้านเมืองกันบ้าง
ไม่ยากอะไรเลย คือให้ทุกคนตั้งใจทำความดี ตามหน้าที่ ที่เรามี เราเป็นอยู่

ปัญญานันทภิกขุ

พูดดี

“สุภาสิตก็คือพูดดี
พูดดีก็คือพูดเรื่องจริงเรื่องแท้”

คนเรามีปาก ปากมีไว้พูดเรื่องที่เป็นสาระเป็นแก่นเป็นสาร
เราจะไม่พูดสิ่งเหลวไหล เราจะพูดแต่เรื่องที่ดีที่งาม
พูดอย่างไรเรียกว่าพูดดี คือพูดเป็นสุภาสิต
สุภาสิตก็คือพูดดี พูดดีก็คือพูดเรื่องจริงเรื่องแท้

ปัญญานันทภิกขุ

“ ก่ำจัดควำมริษยำ...ด่วยการคิดให้ตรงกันข้ำม
คิดให้มึควำมยินดี ”

ก่ำจัดควำมริษยำ

เรำจะก่ำจัดควำมริษยำด่วยอะไร ก็ด่วยการคิดให้ตรงกันข้ำม
คิดให้มึควำมยินดี พอใจ ในสภำชีวิตของคนนั้ ยินดีในกิริยำทำทำง
ในการพูดจำ ในการทำงาน ในการเป็นอยู่

ปัญญำนันทภิกขุ

หนีไม่พ้น

“ทำดีได้ความดี
ทำชั่วได้ความชั่ว...
เราหนีจากผลที่เราทำไว้ไม่ได้”

ทำดีได้ความดี ทำชั่วได้ความชั่ว
ทำเหตุให้เกิดทุกข์ ก็ได้รับความทุกข์ทำเหตุให้เกิดสุขก็ได้รับความสุข
ทำเหตุให้เกิดความเสื่อมเราก็ได้รับความเสื่อม ทำเหตุให้เกิดความเจริญเราก็ได้รับความเจริญ
เราหนีจากผลที่เราทำไว้ไม่ได้

ปัญญานันทภิกขุ

ดีได้ทุกวัน

“ถ้าเราทำดีเวลาไหน
เวลาก็พลอยดีไปกับเรา”

วันอาทิตย์ จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ ไม่ได้ไม่ชั่ว
เช้าสายบ่ายเย็น ไม่ได้ไม่ชั่ว
แต่ถ้าเราทำดีเวลาไหน เวลาก็พลอยดีไปกับเรา
ถ้าเราทำชั่วเวลาไหน เวลามันก็พลอยชั่วไปกับเรา

ปัญญานันทภิกขุ

ศีลธรรมคือเครื่องคุ้มครอง

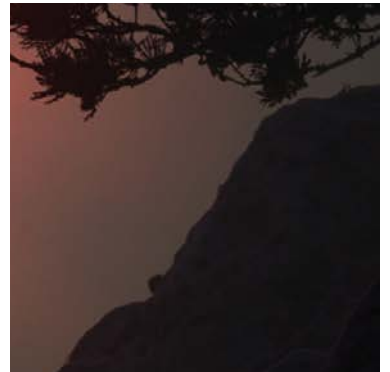
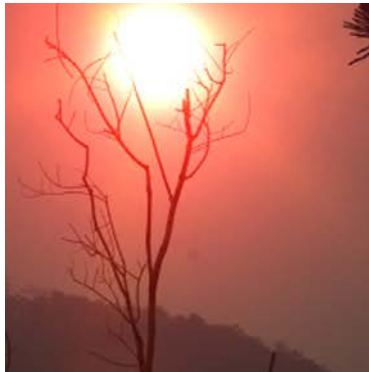
“ถ้าศีลธรรมจากเราไปเราก็ขาดหลักประกัน...
เหมือนอยู่บ้านที่ไม่มีหลังคา”

ถ้าศีลธรรมจากเราไปเราก็ขาดหลักประกัน ไม่มีเครื่องคุ้มครอง
เหมือนอยู่บ้านที่ไม่มีหลังคา ไม่มีฝา อันตรายจะเกิดขึ้นได้ง่าย
แต่ถ้าเรามีศีลธรรมเป็นเครื่องป้องกัน เราอยู่เย็นเป็นสุข

ปัญญานันทภิกขุ

เครื่องกำกับใจ

“ความยินดีก็เป็นเหตุให้เป็นทาส
ความยินร้ายก็เป็นเหตุให้เป็นทาส”

ความไม่เป็นทาสก็คือไม่ยินดีกับสิ่งนั้น ไม่ยินร้ายในสิ่งนั้น
ความยินดีก็เป็นเหตุให้เป็นทาส ความยินร้ายก็เป็นเหตุให้เป็นทาส
ความไม่เป็นทาสก็คือความไม่ยินดียินร้าย
ความไม่ยินดียินร้าย ก็เพราะว่ามีสติมีปัญญา เป็นเครื่องกำกับจิตใจ

ปัญญานันทภิกขุ

ผู้ชนะ

“พระพุทธเจ้าสอนให้เราอยู่อย่างผู้ชนะ”

พระพุทธเจ้าสอนให้เราอยู่อย่างผู้ชนะ หมายความว่าชนะต่อสิ่งที่มากระทบจิตใจ
ไม่ให้สิ่งนั้นครอบงำอำยี้ ถ้าสิ่งนั้นไม่ครอบงำอำยี้ใจ เราก็เป็นผู้ชนะ

ปัญญานันทภิกขุ

เหตุและผล

“ในพุทธศาสนาไม่มีคำว่า
ดลบันดาล”

อะไรๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของเรานั้น
เกิดจากความคิด เกิดจากการพูด
เกิดจากการกระทำ เกิดจากการคบหา
สมาคม เกิดจากการไปการมาในที่ต่างๆ
ไม่ได้เกิดเพราะอะไรมาดลบันดาลให้เกิด
ในพุทธศาสนาไม่มีคำว่า ดลบันดาล

ปัญญานันทภิกขุ

กิเลส

“กิเลสทุกประเภทเมื่อเกิดขึ้นในใจ
ของเราแล้ว ทำให้เราโง่”

กิเลสทุกประเภทเมื่อเกิดขึ้นในใจของเราแล้ว
ทำให้เราโง่ เรามืด เราบอด เราไม่มีปัญญา ไม่มีแสงสว่าง
สำหรับที่จะพิจารณาอะไรให้มันถูกต้องตามสภาพที่เป็นจริง

ปัญญานันทภิกขุ

คิดให้รอบคอบ

“จะทำอะไร ต้องคิดก่อนว่า
มันถูกหรือผิด มันดีหรือชั่ว”

เราทำอะไรไว้หนี้ไม่พ้น เพราะฉะนั้นจะคิดอะไร จะพูดอะไร
จะทำอะไร ต้องคิดก่อนว่า มันถูกหรือผิด มันดีหรือชั่ว
มันเสื่อมหรือมันเจริญ ต้องคิดให้รอบคอบ

ปัญญานันทภิกขุ

ชั่วดีอยู่กับการกระทำ

“ชั่วดีไม่ได้อยู่ที่ดวงที่เวลา...

การกระทำของเราที่ทำลงไปนั้นแหละทำให้เวลาดีชั่ว”

ชั่วดีไม่ได้อยู่ที่ดวงที่เวลา แต่มันอยู่ที่การกระทำ
เวลานั้นไม่ดีไม่ชั่ว เข้าสายป่วยเย็น กลางค้ำกลางคืนไม่ดีไม่ชั่ว
การกระทำของเราที่ทำลงไปนั้นแหละทำให้เวลาดีชั่ว

ปัญญานันทภิกขุ

สันติวิธี

“เราจะอยากได้อะไร อย่าได้ใช้ความข่มขู่
อย่าใช้อำนาจ อย่าใช้อิทธิพล”

เราจะอยากได้อะไร อย่าได้ใช้ความข่มขู่
อย่าใช้อำนาจ อย่าใช้อิทธิพลเพื่อไปเอาอะไรจากคนนั้น
เพราะการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง
เราควรจะพูดจาประนีประนอม ค่อยพูดค่อยทำความเข้าใจกัน

ปัญญานันทภิกขุ

ล้างความชั่ว

“ไม่ได้ตอบด้วยความชั่ว...
เอาน้ำสะอาดมาล้างสิ่งสกปรก
สถานที่นั้นก็สะอาดปราศจากสิ่งชั่วร้าย”

ไม่ได้ตอบด้วยความชั่ว ไม่เอาน้ำสกปรกมาล้างสิ่งสกปรก
แต่เอาน้ำสะอาดมาล้างสิ่งสกปรก
สถานที่นั้นก็สะอาดปราศจากสิ่งชั่วร้ายขึ้นได้

ปัญญานันทภิกขุ

แก้ปัญห

“ การแก้ปัญหาก็ต้องแก้ที่ตัวเรา ”

เราไม่ควรเกิดมาสร้างปัญหา แต่เกิดมาช่วยแก้ปัญห
การแก้ปัญหาก็ต้องแก้ที่ตัวเรา

ปัญญานันทภิกขุ

เด็กคือผ้าขาว

“เด็กมันเหมือนผ้าขาว...ถ้าไม่ย้อมทิ้งไว้เฉยๆ
ซีฝุ่นจับกลายเป็นผ้าดำผ้าสกปรก”

เด็กมันเหมือนผ้าขาว เราจะย้อมสีอะไรก็ได้
แต่ถ้าไม่ย้อมทิ้งไว้เฉยๆ ซีฝุ่นจับกลายเป็นผ้าดำผ้าสกปรกไป
เราจึงต้องฝึกเขา อบรมเขาให้เป็นคนดี

ปัญญานันทภิกขุ

ใจเขาใจเรา

“เอาตัวเราเปรียบเทียบกับคนอื่น...
จะทำอะไรก็ต้องคิดว่า
จะกระทบกระเทือนใครบ้าง”

เอาตัวเราเปรียบเทียบกับคนอื่น ว่าอะไรที่เราต้องการ
คนอื่นเขาเหมือนกับเราเหมือนกัน อะไรที่เราไม่ชอบ
ไม่ต้องการ คนอื่นเขาก็ไม่ชอบเหมือนกัน จะทำอะไร
ก็ต้องคิดว่าจะกระทบกระเทือนใครบ้างจะสร้างปัญหา
ให้เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ใดบ้าง

ปัญญานันทภิกขุ

พระพรหมคุณาภรณ์
(ป. อ. ปยุตฺโต)

นามเดิม ประยุทธ์ อารยางกูร เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๔๘๑ ตรงกับวันพฤหัสบดี แรม ๗ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีชาล เป็นบุตรคนที่ ๕ ของนายสำราญ และนางขุนกี อารยางกูร ที่ตลาดใต้ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

เริ่มการศึกษาเบื้องต้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ ที่โรงเรียนอนุบาลครูเฉลียว ตลาดศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

พ.ศ. ๒๔๘๘ - ๒๔๙๐ ระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนประชาบาลชัยศรีประชากรราษฎร์ (วัดยาง) จังหวัดสุพรรณบุรี

พ.ศ. ๒๔๙๐ - ๒๔๙๓ ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ที่โรงเรียนมัธยมวัดปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร ได้รับทุนเรียนดีของกระทรวงศึกษาธิการ

บรรพชาเป็นสามเณร เมื่อ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ที่วัดบ้านกร่าง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่ออายุย่าง ๑๓ ปี เริ่มเรียนพระปริยัติธรรม ณ วัดนั้น

พ.ศ. ๒๔๙๕ ย้ายไปอยู่ที่วัดปราสาททอง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรม และได้เข้าฝึกวิปัสสนา เมื่อจบการฝึกแล้ว พระอาจารย์ผู้นำการปฏิบัติได้ชวนไปอยู่ประจำในสำนักวิปัสสนา แต่โยมบิดาไม่ยินยอม เพราะเห็นว่าสามเณรบุตรชายควรได้ศึกษาปริยัติธรรมขั้นสูงต่อไป

พ.ศ. ๒๔๙๖ ย้ายมาจำพรรษาที่วัดพระพิเรนทร์ กรุงเทพมหานคร เรียนพระปริยัติธรรมจนสอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค ขณะยังเป็นสามเณร นับเป็นสามเณรรูปที่ ๔ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จึงได้รับพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ให้อุปสมบทในฐานนาคหลวง เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ได้นามฉายาว่า “ปยุตฺโต” แปลว่า “ผู้เพียรประกอบแล้ว”

พ.ศ. ๒๕๐๕ สำเร็จการศึกษาปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๑) จากมหา-
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และสอบได้ วิชาชุดครู พ.ม. ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖

หลังจากสำเร็จการศึกษาเป็นอาจารย์ในมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นผู้ช่วยเลขาธิการ
และต่อมาเป็นรองเลขาธิการ จนถึง พ.ศ. ๒๕๑๗ และได้เป็นเจ้าอาวาสวัดพระพิเรนทร์ กรุงเทพ-
มหานคร ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๙

นอกจากสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทยแล้ว ท่านได้รับ
นิมนต์ไปบรรยาย ณ University Museum แห่งมหาวิทยาลัย Pennsylvania ใน พ.ศ.๒๕๑๕และ
ที่ Swarthmore College สหรัฐอเมริกา ใน พ.ศ. ๒๕๑๙ ต่อมาได้รับนิมนต์ให้เป็น Visiting Scholar
และได้รับแต่งตั้งเป็น Research Fellow ณ Divinity Faculty แห่งมหาวิทยาลัย Harvard

ท่านมีธรรมกถาที่เผยแพร่ฉบับพันรายการ และมีผลงานหนังสือที่ใช้เป็นหลักอ้างอิงหลาย
ร้อยเรื่องเฉพาะอย่างยิ่งพุทธธรรมพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม และพจนานุกรมพุทธ-
ศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ สถาบันการศึกษาชั้นสูงเกือบ ๒๐ แห่ง ทั้งในและต่างประเทศ ได้ถวาย
ปริญญาคุณัฒน์บัณฑิตกิตติมศักดิ์ และตำแหน่งเชิดชูเกียรติต่างๆ อาทิ ตรีปิฎกอาจารย์กิตติมศักดิ์
จากนวนาลันทามหาวิหาร ประเทศอินเดีย และเมธาจารย์ (Most Eminent Scholar) จากมหา
วิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งโลก

สำนักของท่านในปัจจุบัน คือวัดญาณเวศกวัน ตั้งอยู่ในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

พระสงฆ์ต้องรักษาธรรม

“ ถ้าพระสงฆ์ไม่รักษาธรรม
ก็เรียกไม่ได้ว่าเป็นพระสงฆ์ ”

ธรรมดาทหารต้องมีความกล้าหาญ ถ้าทหารไม่มีความ
กล้าหาญก็ไม่ควรเรียกว่าเป็นทหาร แต่ในทำนองเดียวกัน
พระสงฆ์ก็มีหน้าที่ต้องรักษาธรรม ถ้าพระสงฆ์ไม่รักษาธรรม
ก็เรียกไม่ได้ว่าเป็นพระสงฆ์

ป. อ. ปยุตฺโต

อย่ามัวรอทุกข์ยาม

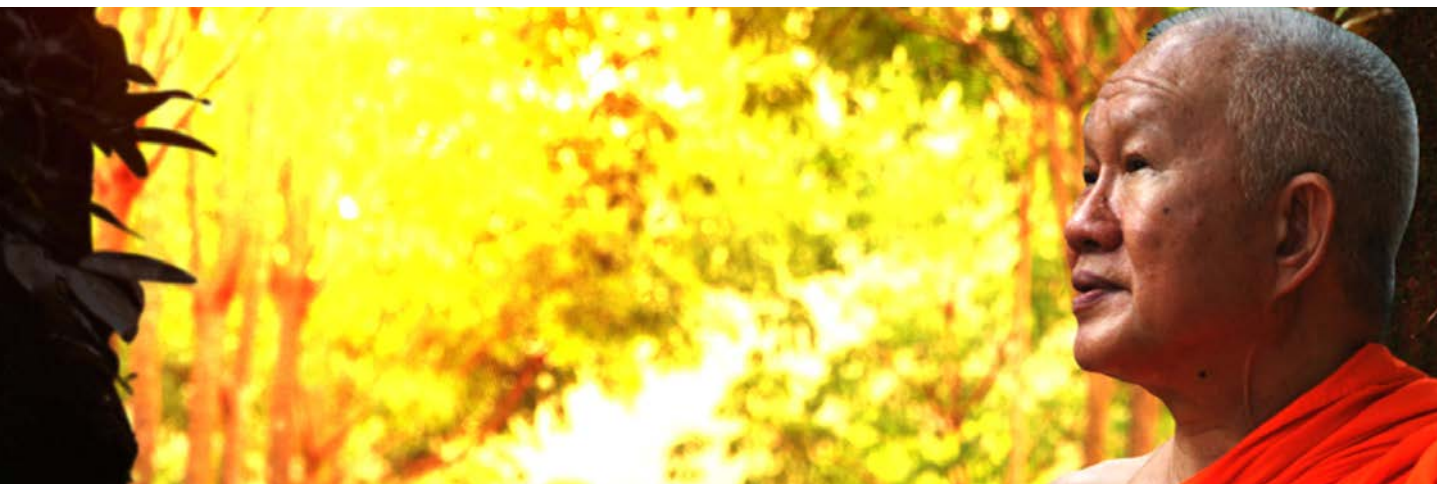
“พระพุทธเจ้าก็ตรัสบอกว่า
คนเขลามัวคำนวณดวงดาวอยู่”

พระพุทธเจ้าก็ตรัสบอกว่า คนเขลามัวคำนวณดวงดาวอยู่
ประโยชน์ได้ล่วงเลยเขาไปเสียแล้ว ประโยชน์เป็นทุกข์ของ
ประโยชน์เอง ดวงดาวจะทำอะไรได้ มัวรอทุกข์ยามนี้
มันเสียชะเยอะ พระพุทธศาสนานี้ ท่านไม่มัวรอเรื่องเหล่านี้

ป. อ. ปยุตโต

เอาทุกข์ทับถมตน

“ คิดเรื่องอะไรต่ออะไรมาทำให้หัวสมองทุกข์
โง่งนี่เขาเรียกว่า เอาทุกข์ทับถมตน ”

คนจำนวนมากนี้เอาทุกข์มาทับถมตัวเอง ไปเที่ยวหาเรื่องมาทุกข์
อย่างคนแก่ๆ ก็นั่งกลุ้มใจเอาเรื่องนั้นเรื่องนั้นมา อยู่ดีๆ ละไปคิด
เรื่องอะไรต่ออะไรมาทำให้หัวสมองทุกข์โง่งนี่เขาเรียกว่า เอาทุกข์
ทับถมตน

ป. อ. ปยุตฺโต

สุขสบายแล้วอย่าประมาท

“ใครทั้งๆ ที่สุขสบายก็ไม่ประมาทได้
ก็คนนั้นแหละเป็นคนที่ปฏิบัติธรรมได้ผล”

คนเราในเวลาที่มีภัยคุกคาม มีทุกข์บีบคั้นก็ลุกขึ้นตื่นนอนขวย
พอสบายก็นอนต่อไป พระพุทธศาสนาก็จึงต้องย้ำด้วยความไม่ประมาท
เพราะว่า เมื่อสบายแล้วคนโง่เผลอจะประมาท
ใครทั้งๆ ที่สุขสบายก็ไม่ประมาทได้ก็คนนั้นแหละ เป็นคนที่ปฏิบัติธรรมได้ผล

ป. อ. ปยุตฺโต

มนุษย์ประเสริฐได้ด้วยการฝึก

“ มนุษย์ที่ไม่มีการฝึก
เป็นสัตว์ที่แย่ที่สุดกว่าสัตว์ ใดๆ ทั้งสิ้น ”

มนุษย์เป็นสัตว์ที่ประเสริฐด้วยการฝึก ถ้าไม่ฝึกหาประเสริฐไม่
มนุษย์ที่ไม่มีการฝึกเป็นสัตว์ที่แย่ที่สุดกว่าสัตว์ใดๆ ทั้งสิ้น
อันนี้เป็นหลักพระศาสนา เพราะฉะนั้นจึงมีพุทธพจน์ว่า
ทันทโต เสฏโฐ มนุสเสสุ แปลว่า ในหมู่มนุษย์ผู้ที่ฝึกแล้วประเสริฐ

ป. อ. ปยุตฺโต

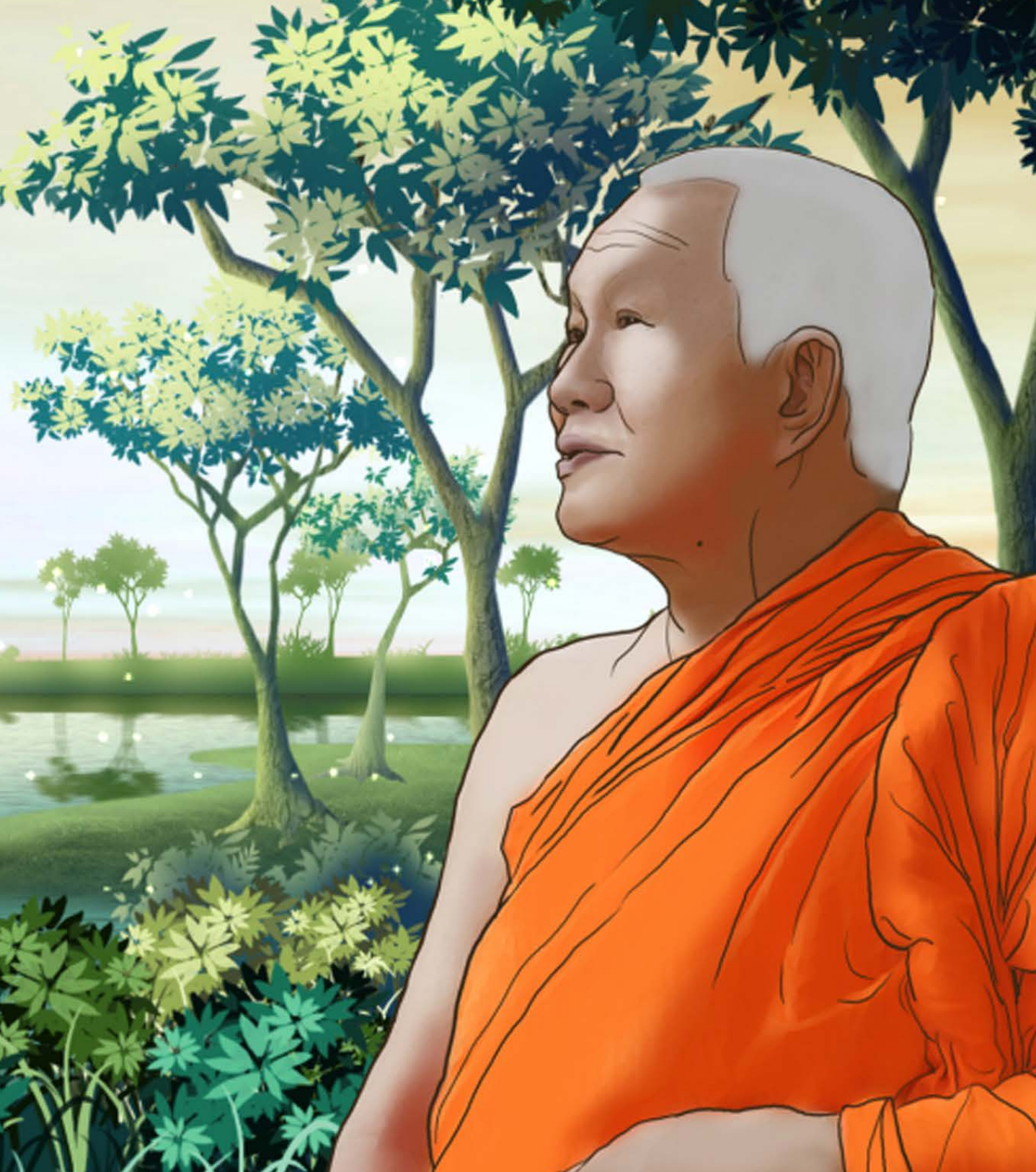
ความเพียร ชนะโชคชะตา

“ความเพียรของมนุษย์
เทวดาก็กีดกันไม่ได้”

ความเพียรของมนุษย์ เทวดาก็กีดกันไม่ได้ ว่าอย่างนั้นนะ
อันนี้ก็หมายความว่า พุทธศาสนานี้ไม่ยอมแก่เรื่อง
โชคชะตา ให้มีความเพียรพยายามใช้สติปัญญากำลัง
ความสามารถแล้วจะสามารถเอาชนะแม้แต่โชคชะตาได้

ป. อ. ปยุตโต

ทำอยู่กับปัจจุบัน

“ สิ่งใดล่วงแล้วก็ผ่านไป สิ่งใดยังไม่ถึงสิ่งนั้นก็ทำไม่ได้
สิ่งที่ทำได้แน่นอนคือปัจจุบันนี้ ”

ไม่พึงมัวหวนพะยอกความหลัง ไม่มัวเพ้อหวังอนาคต
สิ่งใดล่วงแล้วก็ผ่านไป สิ่งใดยังไม่ถึงสิ่งนั้นก็ทำไม่ได้
สิ่งที่ทำได้แน่นอนคือปัจจุบันนี้ ให้มองเห็นให้พิจารณาให้ชัดเจน
แจ่มแจ้ง เมื่อมองเห็น เข้าใจชัดเจนแจ่มแจ้งแล้วทำ

ป. อ. ปยุตฺโต

ปัญญามาปัญหามา

“ปัญหาก็คู่กับปัญญา
ปัญญามาปัญหาก็หมดไป”

ถ้าสังคมใดไร้ปัญญา สังคมนั้นก็เต็มไปด้วยปัญหา จะแก้ปัญหาก็ไม่ได้ ปัญหาก็คู่กับปัญญา ปัญญามาปัญหาก็หมดไป
พระพุทธศาสนาสอนก็จึงได้มีธรรมะข้อสูงสุดก็คือปัญญา

ป. อ. ปยุตฺโต

ชอบรับผลแต่ไม่สร้างเหตุ

“ สังคมไทยนี้เราจะเอาแค่ผลนะ...

ไม่พยายามรู้เหตุแล้วก็ไม่ทำเหตุด้วย ”

สังคมไทยนี้เราจะเอาแค่ผลนะ เวลาไปมองฝรั่งก็ดูว่าเขามีผลอะไรให้เราบริโภคบ้าง ก็จะรับผลนั้น ชื่นชมวนอยู่กับไอ้เรื่องผลที่จะเกิดขึ้น ไม่พยายามรู้เหตุแล้วก็ไม่ทำเหตุด้วย รู้แต่ผล เสวยผล

ป. อ. ปยุตโต

กาลเวลาไม่เคยหยุด

“เมื่อกาลเวลาก้าวไปตลอดเวลา
ถ้าเราหยุด เราก็กลายเป็นคนประมาท ”

กาลเวลานี้ไม่เคยหยุด ไม่ว่าเราจะหลับ จะตื่น จะนอน
จะพักอย่างไรก็ตาม กาลเวลาไม่เคยหยุด เมื่อกาลเวลา
ก้าวไปตลอดเวลา ถ้าเราหยุด เราก็กลายเป็นคนประมาท
ไม่เจริญก้าวหน้า เพราะฉะนั้น เป็นหน้าที่ของคน นี้จะต้อง
ก้าวอย่างน้อยก็แข่งกับกาลเวลา ให้ทันกาลเวลา

ป. อ. ปยุตโต

“ คนไม่เจอทุกข์มีไหมเกิดมา
พุทธศาสนาไม่ได้ให้หนีทุกข์
ปัญหาเจอต้องแก้ ”

รู้จักทุกข์เพื่อแก้ทุกข์

พุทธศาสนานี้ พูดเรื่องทุกข์เยอะเหลือเกิน
ท่านสอนทุกข์ไปเพื่ออะไร คือทุกข์นี้มันต้องเจอละ
คนเกิดมาคนไม่เจอทุกข์มีไหม เกิดมาพุทธศาสนาไม่ได้ให้หนีทุกข์
ปัญหาเจอต้องแก้ ไม่ใช่มีแล้วหลบหนีปัญหากันอยู่
แล้วมันจะไปได้เรื่องได้ราวอะไร

ป. อ. ปยุตฺโต

หลักการฟังตนเอง

“อย่าลืมนะว่าจะฟังตนนั้นต้องมีตนที่ฟังได้”

เพราะว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียงก็เป็นหลักฟังตนเอง ที่ในหลวง
พระราชทานไว้ แล้วก็หลักอะไรก็แล้วแต่ที่เราสอนกัน พระพุทธศาสนา
ก็พูดมาตลอดเวลาให้ฟังตน และเราก็มีย้ำกันตลอดเวลาว่าให้ฟังตัวเอง
แต่อย่าลืมนะว่าจะฟังตนนั้น ต้องมีตนที่ฟังได้ ที่นี้ จะมีตนที่ฟังได้ก็ต้องฝึก
ศึกษาพัฒนาตนนั้นขึ้นไป

ป. อ. ปยุตฺโต

อย่าดีแต่วิจารณ์

“นอกจากไปวิจารณ์ว่า
อย่างนั้นอย่างนี้ แล้วนี่
มันต้องมาถึงตัวเองว่า
แล้วเราจะทำอะไรกัน
นี่สำคัญที่สุด”

สังคมไทยเราเนี่ย ถ้าจะให้เป็นการสร้างสรรค์นะ
เมื่อมีการพิจารณาปัญหาต่างๆ นอกจากไปวิจารณ์
ว่าอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วนี่มันต้องมาถึงตัวเองว่า
แล้วเราจะทำอะไรกันนี่ สำคัญที่สุดเลย มันไปอยู่
แค่ว่าเขา ว่าพวกนั้นไม่ดีอย่างนั้น ว่าพวกนั้นแย่
อย่างนั้นอย่างนี้ แต่ไม่มาถึงสักทีว่า เราจะทำอะไร
นี่จุดอ่อนที่สุดเลย

ป. อ. ปยุตฺโต

“ความเป็นพวกเป็นเครื่องวินิจฉัยมันไม่มีทางจบ
ก็ไม่มีทางสันติสุข ต้องทะเลาะกันเรื่อยไป”

อะไรคือเครื่องวินิจฉัย

ถามว่าเวลาเราตัดสินอะไรนี้ เราเอาอะไรเป็นเครื่องวินิจฉัย
เอาความถูกต้องเป็นเกณฑ์วินิจฉัย หรือเอาความเป็นพวกเป็น
เครื่องวินิจฉัย ความเป็นพวกเป็นเครื่องวินิจฉัยมันไม่มีทางจบ
ก็ไม่มีทางสันติสุข ต้องทะเลาะกันเรื่อยไป

ป. อ. ปยุตโต

สมานฉันท์

“สมานฉันท์นั้นก็เรื่องสามัคคี...

ถ้ายังต้องการไม่ตรงกัน ก็สมานฉันท์ก็เกิดไม่ได้”

สมานฉันท์นั้นก็เรื่องสามัคคีนั้นแหละ ก็แปลว่ามีฉันท์
มีความต้องการตรงกันพูดง่ายๆ ก็คือมีความต้องการตรงกัน
เรียกว่า สมานฉันท์นี้เป็นภาษาบาลี ถ้ายังต้องการไม่ตรงกัน
สมานฉันท์ก็เกิดไม่ได้ แล้วเวลานี้มีความต้องการตรงกันหรือยังล่ะ ?
ถ้ายังไม่ตรง มันก็ไม่มีสมานฉันท์

ป. อ. ปยุตฺโต

ไม่มีที่ไหนในโลก

“ในภาคใต้เราที่เป็นมาสมัยก่อนนี้
คนไทยพุทธ ไทยมุสลิมอยู่ด้วยกัน”

คนทางใต้ พระทางใต้ท่านก็เล่าให้ฟังบอกว่า นี่ในภาคใต้เราที่เป็นมาสมัยก่อนนี้ คนไทยพุทธ ไทยมุสลิมอยู่ด้วยกัน เวลาคนมุสลิมสร้างมัสยิด คนไทยพุทธไปช่วยสร้าง เวลาชาวพุทธสร้างโบสถ์ ชาวมุสลิมก็เลยมาช่วยสร้างด้วย นี่อย่างนี้เป็นสภาพที่หาได้ยาก มันไม่มีที่ไหนในโลก

ป. อ. ปยุตฺโต

ความคิดเห็นกับความรู้

“การแสดงความคิดเห็นนั้นต้อง
ตั้งอยู่บนฐานของความรู้”

การแสดงความเห็นนั้น มันต้องมาคู่กับการหา
ความรู้ อย่างการศึกษาปัจจุบันนี้บอกว่า เอ้อ
เด็กไทยนี้ไม่ค่อยชอบแสดงความคิดเห็น ต้อง
สนับสนุนให้แสดงความคิดเห็น อย่าลืมว่าการ
แสดงความคิดเห็นนั้น ต้องตั้งอยู่บนฐานของ
ความรู้

ป. อ. ปยุตโต

ทำเพื่อตนเองมากเกินไป

“สังคมของเราเวลานี้...
ไม่มองเพื่อนมนุษย์ว่าเป็นมนุษย์
เหมือนเราจะมองแต่ ในแง่เขา แง่เรา ”

สังคมของเราเวลานี้ไปหมุนเรื่องการทำเพื่อตัวเองกันมากเกินไป
ก็เลยเห็นแก่ตัวและก็เบียดเบียนแย่งชิงกัน
ฉะนั้นปัญหามันก็มาก ไม่มองเพื่อนมนุษย์ว่าเป็นมนุษย์
เหมือนเราจะมองแต่ในแง่เขาแง่เรา
แบ่งแยกกันแย่งชิงกัน มันก็ยิ่งยุ่ง

ป. อ. ปยุตโต

พระไพศาล วิสาโล

เดิมชื่อ ไพศาล วงศ์วรวิสิทธิ์ เป็นชาวกรุงเทพฯ เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ สำเร็จการศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ แผนกศิลปะ จากโรงเรียนอัสสัมชัญ และสำเร็จการศึกษาชั้นอุดมศึกษาจาก
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ระหว่างเรียนที่ธรรมศาสตร์
เคยเป็นสารานุกรมปาจารย์สาร (๒๕๑๘-๒๕๑๙) และเป็นเจ้าหน้าที่กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อ
สังคม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ (จนถึงปีพ.ศ. ๒๕๒๖) โดยมีบทบาทร่วมในแนวทางอหิงสาต่อเหตุการณ์
๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ จนเป็นเหตุให้ถูกล้อมปราบภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และถูกคุมขังใน
เรือนจำเป็นเวลา ๓ วัน

ต่อมาในปี ๒๕๒๖ อุปสมบท ณ วัดทองนพคุณ กรุงเทพมหานคร เรียนกรรมฐานจาก
หลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ วัดสนามใน ก่อนไปจำพรรษาแรก ณ วัดป่าสุคะโต อำเภอแก่งคร้อ จังหวัด
ชัยภูมิ โดยศึกษาธรรมกับหลวงพ่อคำเขียน สุวณฺโณ จนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าสุคะโต แต่ส่วนใหญ่พำนักอยู่ที่วัดป่ามหารวัน อำเภอภูเขียว
จังหวัดชัยภูมิ โดยจำพรรษาสลับระหว่างวัดป่าสุคะโต กับวัดป่ามหารวัน

นอกจากการจัดอบรมปฏิบัติธรรมและการพัฒนาจริยธรรมแล้ว พระไพศาลยังเป็น
ประธานเครือข่ายพุทธิกา กรรมการมูลนิธิโกมลคีมทอง กรรมการมูลนิธิสุขภาพไทย กรรมการ
มูลนิธิสันติวิถี กรรมการสถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น กรรมการสภาสถาบันอาศรมศิลป์ โดยก่อนหน้านี้เคยเป็นกรรมการอิสระ
เพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ และกรรมการปฏิรูป

ทุกวันนี้ พระไพศาลยังเขียนหนังสือและบทความอยู่เป็นประจำ ผลงานที่ผ่านมาได้แก่
งานเขียนและงานบรรยายจำนวน ๑๒๘ เล่ม งานเขียนร่วม ๒๐ เล่ม งานแปลและงานแปลร่วม
๙ เล่ม งานบรรณาธิกรณและบรรณาธิกรณร่วม ๗ เล่ม

ฟังข่าวเอาแต่ประโยชน์

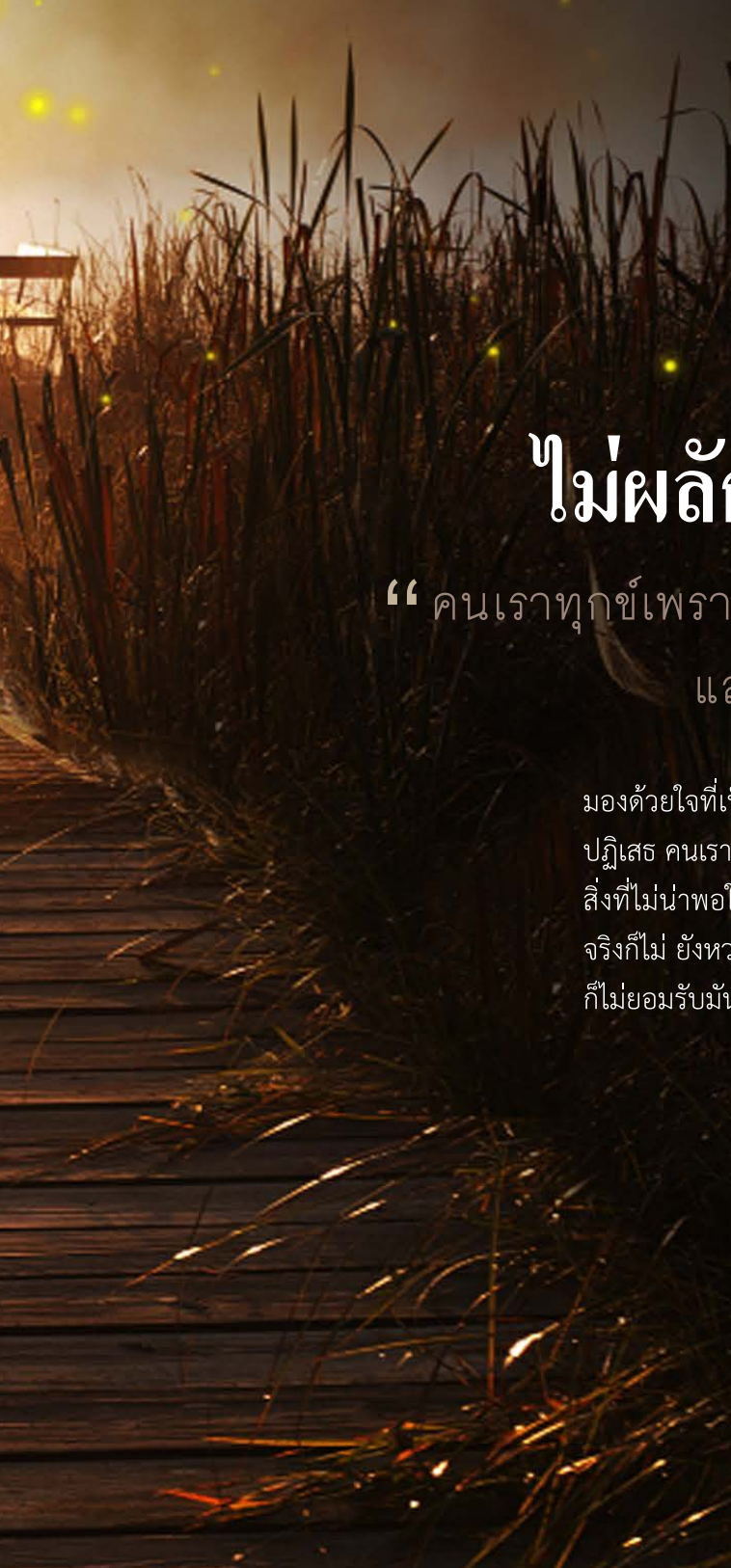
“ ฟังข่าว ดูโทรทัศน์...
ก็เอาไปแต่ประโยชน์จากสิ่งที่เราได้ยิน ”

ฟังข่าว ดูโทรทัศน์ ได้ยิน ได้รับรู้อะไรที่น่าพอใจ
เกิดความหงุดหงิดขึ้นมา ก็กองมันไว้ตรงนั้นแหละ
กองไว้ที่หน้าโทรทัศน์นั้นแหละ ไม่ต้องเอาไปด้วย
ถ้าจะเอาไป ก็เอาไปแต่ประโยชน์จากสิ่งที่เราได้ยิน
แต่ถ้าไม่เห็นประโยชน์จากเรื่องที่ได้ยินได้ฟังเลย
ก็กองไว้ตรงนั้นแหละ

พระไพศาล วิสาโล

A photograph of a wooden walkway leading through tall, dry reeds or grasses at sunset. The sky is a warm orange, and the reeds are silhouetted against the light. The walkway is made of dark wooden planks and leads into the distance.

ไม่ผลัดไส ไม่ไผ่หา

“ คนเราทุกข์เพราะว่ายึดติดสิ่งน่าพอใจ
และปฏิเสธสิ่งที่ไม่น่าพอใจ ”

มองด้วยใจที่เป็นกลาง ไม่ผลัดไส ไม่ไผ่หา ไม่ยึดติดและ
ปฏิเสธ คนเราทุกข์เพราะว่ายึดติดสิ่งน่าพอใจและปฏิเสธ
สิ่งที่ไม่น่าพอใจ สิ่งที่ผ่านมาแล้วแทนที่จะยอมรับความ
จริงก็ไม่ ยังหวนหาอาลัยกับสิ่งที่ผ่านไป และสิ่งที่เกิดขึ้น
ก็ไม่ยอมรับมัน

พระไพศาล วิสาโล

มงคลสูงสุด

“ สิริมงคลที่สูงที่สุดนั้นไม่ใช่การมีของดี
แต่คือการได้ทำความดี ”

ใครๆ ก็อยากได้สิริมงคล แต่สิริมงคลที่สูงที่สุดนั้น
ไม่ใช่การมีของดี แต่คือการได้ทำความดี คิดดี พูดดี ทำดี
อันนี้คือมงคลสูงสุดในพุทธศาสนา
หากว่าเราทำความดีอย่างนี้แล้ว
ก็มั่นใจว่า ชีวิตจะเจริญงอกงาม

พระไพศาล วิสาโล

ทานและศีลทำให้สงบไม่ยึดติด

“เมื่อเราให้ทานมากๆ เราก็กลายเป็นคนที่ไม่หวังไม่ตระหนี่...
และเมื่อเรารักษาศีล เราไม่ไปเบียดเบียนใคร ”

เมื่อเราให้ทานมากๆ เราก็กลายเป็นคนที่ไม่หวังไม่ตระหนี่ เป็นคนที่มีน้ำใจ
แล้วก็มีความสุข เพราะว่าชีวิตไม่ยึดติดกับสิ่งของอย่างเมื่อก่อน และเมื่อเรารักษาศีล
เราไม่ไปเบียดเบียนใคร เรารู้จักทวนกระแสกิเลส ทวนกระแสความอยาก ความโกรธ
ในใจ จิตใจเราก็เข้าสู่ความปกติได้ง่ายขึ้น และเมื่อเราไม่ไปเบียดเบียนใคร จิตใจเราก็
มีความสงบได้ง่าย

พระไพศาล วิสาโล

เห็นทุกข์

“ทุกข์มีไว้เห็น ไม่ใช่มีไว้เป็น
เห็นทุกข์ ไม่ใช่เป็นทุกข์”

ทุกข์มีไว้เห็น ไม่ใช่มีไว้เป็น เห็นทุกข์ไม่ใช่เป็นทุกข์
ปัญหามีไว้แก้ ไม่ได้มีไว้กลุ้ม คนที่ไม่เข้าใจเจอปัญหา
ก็กลุ้ม ไม่ว่าในชีวิตการงาน ชีวิตครอบครัวเจอปัญหา
เอาแต่กลุ้ม แต่ไม่ได้มองว่าเรามีไว้ให้แก้

พระไพศาล วิสาโล

ชีวิตที่ดี

“ชีวิตที่น่าสรรเสริญ...เป็นชีวิตที่ไม่หวั่นไหว
ในยามขึ้นหรือในยามลง”

ชีวิตที่ดี ชีวิตที่น่าสรรเสริญ ในพุทธศาสนา ไม่ใช่ชีวิตที่อยู่บนกองเงิน
กองทอง หรือว่าเต็มไปด้วยโชคลาภวาสนา แต่เป็นชีวิตที่ไม่หวั่นไหว
ในยามขึ้นหรือในยามลง

พระไพศาล วิสาโล

เมตตาภาวนาทำอย่างไร

“แผ่ความปรารถนาดีออกไปให้คนทุกกลุ่มทุกเหล่า
แม้แต่คนที่เราชุ่นข้อง...อันนี้ก็เรียกว่าเมตตาภาวนา
เป็นการทำให้เกิดจิตที่มีคุณภาพ ”

ฝึกจิตให้ระลึกถึงความทุกข์ยากของผู้คน และแผ่ความปรารถนาดีออกไปให้
คนทุกกลุ่มทุกเหล่า แม้แต่คนที่เราชุ่นข้องหมองใจหรือไม่ชอบชู้หน้า หรือ
ตั้งตัวเป็นศัตรูกับเรา เราก็แผ่เมตตาไปให้เขา อันนี้ก็เรียกว่าเมตตาภาวนา
เป็นการทำให้เกิดจิตที่มีคุณภาพ เป็นกุศล

พระไพศาล วิสาโล

ระว่างติดความสุข

“สิ่งที่น่าพอใจคือสิ่งที่เราต้องระว่าง เพราะมันทำให้เราประมาท”

สิ่งที่น่าพอใจคือสิ่งที่เราต้องระว่าง เพราะมันทำให้เราประมาท เวลาเรามีความทุกข์ มันมีความพยายามโดยธรรมชาติอยู่แล้วที่จะพยายามหลุดพ้นออกจากสิ่งนั้น แต่เวลาที่มีความสุขใจมันจะเข้าไปคลอเคลีย เข้าไปยึด เข้าไปหลง ทำให้เกิดความประมาทขึ้นของ เหล่านี้เป็นของชั่วคราว ถ้าเราหลงมันมันก็ทุกข์

อยู่ที่ใจ

“ได้อะไรมามากมายก็เป็นทุกข์ได้
ถ้าหากว่าใจเรามันยังอยากได้มากกว่านั้น”

สุขทุกข์นี้ไม่ได้อยู่ที่สิ่งภายนอกนะ แต่มันอยู่ที่ใจของเราเป็นสำคัญเลย
อยู่ที่ว่าเราจะมองอย่างไร เราจะวางใจอย่างไร ได้อะไรมามากมายก็เป็น
ทุกข์ได้ ถ้าหากว่าใจเรามันยังอยากได้มากกว่านั้น

พระไพศาล วิสาโล

การเสียสละ ทำให้สุขง่าย ทุกข์ยาก

“ รู้จักเสียสละเอื้อเฟื้อ เราจะพบว่า การเสียสละ
นั้นแหละ มันทำให้เกิดความสุขแก่ตัวเอง ”

ความมีน้ำใจ ความเสียสละมันเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทั้งแก่ผู้อื่นและตัวเอง
คนที่รู้จักเอื้อเฟื้อผู้อื่น ก็จะเป็นคนที่สุขง่ายทุกข์ยาก คนเราถ้าหากว่าารู้จัก
เสียสละ เอื้อเฟื้อ เราจะพบว่า การเสียสละนั้นแหละ มันทำให้เกิดความสุข
แก่ตัวเอง เป็นความสุขทางจิตใจ

พระไพศาล วิสาโล

การปรุงแต่ง

“เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วก็ไปยึดว่ามันเป็นจริง...
มันก็กลายเป็นเรื่องที่ หลอกเราเองทำร้ายเราเอง ”

บางครั้งก็ไปยึดเอาสิ่งที่เราปรุงแต่งขึ้นมา เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วก็ไปยึด
ว่ามันเป็นจริง อย่างเช่นเห็นเชือกก็ไปนึกว่ามันเป็นงู พอไปยึดว่ามันเป็น
จริงเป็นจังก็กลัว เป็นธรรมดาที่คนเราจะปรุงแต่งอะไรได้ แต่ถ้าเกิดว่าเรา
รู้มันเห็นมันเราก็ไม่ปรุงต่อ แต่พอเราไม่รู้เราไปยึดเข้า มันก็กลายเป็นเรื่อง
ที่หลอกเราเองทำร้ายเราเอง

พระไพศาล วิสาโล

การขอโทษ

“ การขอโทษไม่ได้แปลว่าเราอ่อนแอ
แต่เป็นการแสดงถึงความกล้าของเรา ”

เมื่อใดที่เราทำความผิดพลาด หรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
เราควรรู้จักขอโทษ การขอโทษไม่ได้แปลว่าเราอ่อนแอ
แต่เป็นการแสดงถึงความกล้าของเรา กล้าที่จะทำสิ่งที่ถูกต้อง
เมื่อใดก็ตามที่เราขอโทษ นอกจากจะเป็นการเยียวยา
จิตใจของผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนแล้ว ยังทำให้เรา
ไม่มีสิ่งค้างคาใจ ที่จะทำให้เรารู้สึกผิดหรือเป็นทุกข์

พระไพศาล วิสาโล

เสียของอย่าเสียใจ

“ผู้มีปัญญาเมื่อประสบกับความสูญเสีย
ก็จะสูญเสียเพียงอย่างเดียวแต่หัวใจยังเป็นปกติได้”

ถ้าเสียของก็ให้เสียอย่างเดียว อย่าให้เสียใจด้วย
ถ้าเงินหาย ก็ให้หายแต่เงิน อย่าให้ใจหายด้วย
ถ้าเจ็บป่วยก็ป่วยแต่กาย อย่าให้ใจป่วยด้วย
ผู้มีปัญญาเมื่อประสบกับความสูญเสีย
ก็จะสูญเสียเพียงอย่างเดียว แต่ว่าใจยังเป็นปกติได้
นี่คือสิ่งที่เราทุกคนทำได้ หากว่ามีสติและมีปัญญา

พระไพศาล วิสาโล

ยินดีมากยิ่งทุกซ์มาก

“ยิ่งดีใจ พอใจเมื่อนับคำชมมากเท่าไร
ก็จะยิ่งทุกซ์ เวลาถูกตำหนิมากเท่านั้น”

ถ้ามีความยินดี พอใจในคำชม
เวลาเจอคำตำหนิมันก็จะทุกซ์
ยิ่งดีใจ พอใจ เมื่อนับคำชมมากเท่าไร
ก็จะยิ่งทุกซ์เวลาถูกตำหนิมากเท่านั้น
คนที่หัวเราะเสียงดัง มักจะร้องไห้เสียงดังด้วย
คนที่หัวเราะเบาๆ เวลาเจอเรื่องเศร้า
มันก็จะร้องไห้เบาๆ เหมือนกัน

พระไพศาล วิสาโล

ทำใจให้ยอมรับ

สมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ลำบากกว่านี้เยอะ แต่ทุกวันนี้เรามีทุกอย่างพร้อม บริบูรณ์ แต่คนก็ยังโวยวาย เหมือนกับว่าโลกมันจะล่มทลายให้ได้ อันนี้เพราะว่าไม่ได้เตรียมใจไว้ ใจมันก็ไม่ยอมรับ มันปฏิเสธ ที่จริงถ้าเริ่มทำใจยอมรับว่ามันเป็นความจริงที่หนีไม่พ้น ใจมันก็นิ่งได้ความทุกข์ของคนเรานั้นก็จะดับที่ใจจะปฏิเสธ ดินที่จะผลักใส่ออกไป

พระไพศาล วิสาโล

“ถ้าเริ่มทำใจยอมรับว่ามันเป็นความจริง
ที่หนีไม่พ้นใจมันก็นิ่งได้”

รากเหง้าของความยึดติด

“ ตัวเราของเรา

...เป็นตัวการใหญ่ที่อยู่ลึกที่สุด

ของบรรดาความยึดติดทั้งหลาย ”

รากเหง้าของความยึดติดทั้งปวง คือ ความยึดติดหรือยึดมั่นสำคัญ
หมายว่าเป็นตัวกูของกู ยึดติดยึดถือว่าเป็นตัวตน เป็นตัวเราของเรา
อันนี้คือรากเหง้าของความทุกข์ทั้งหมด ก็เรียกว่าเป็นตัวการใหญ่ที่
อยู่ลึกที่สุดของบรรดาความยึดติดทั้งหลาย

พระไพศาล วิสาโล

มนุษย์ที่สมบูรณ์

“ คนเรานั้นไม่ได้เกิดมา
เพื่อที่จะเอาเข้าตัวให้มากๆ
แต่เรามีหน้าที่ที่จะช่วยเหลือส่วนรวม ”

เวลาตัดสินใจจะทำอะไร อย่าถามว่าทำแล้ว
ฉันจะได้อะไร แต่เราควรถามว่า ทำแล้วส่วนรวม
จะได้อะไรบ้าง หรือว่าสิ่งที่ทำนั้นถูกต้องไหม
เพราะคนเรานั้นไม่ได้เกิดมาเพื่อที่จะเอาเข้าตัวให้มากๆ
แต่เรามีหน้าที่ที่จะช่วยเหลือส่วนรวม ถ้าเราทำเช่นนี้
ก็จะทำให้ความเป็นมนุษย์ของเรามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

พระไพศาล วิสาโล

ยินดีเมื่อเขาได้ดี

“ ความอิจฉาจะทำให้จิตใจร้อนรุ่มเป็นทุกข์ ”

เวลาใครได้ดีหรือได้มากกว่าเรา ไม่ควรอิจฉาเขา แต่ควรชื่นชมยินดีเขา เพราะว่าความอิจฉาจะทำให้จิตใจร้อนรุ่มเป็นทุกข์ ในทำนองเดียวกันเวลาใครเขาทำดีก็อย่าไปหมั่นหรืออิจฉาเขา ควรชื่นชมยินดี เพราะสิ่งนี้จะทำให้ความดีในใจเราเจริญงอกงามขึ้นด้วย และทำให้ใจเราเป็นบุญ

พระไพศาล วิสาโล

“เดี๋ยวนี้เราไปให้ความสำคัญกับผล
มากกว่าการใช้ความเพียรหรือการลงมือกระทำ”

ค่านิยมทางลัด

เดี๋ยวนี้เราไปให้ความสำคัญกับผลมากกว่าการใช้ความเพียร
หรือการลงมือกระทำจึงเกิดค่านิยมทางลัด อะไรก็ได้ขอให้ได้
ผลสำเร็จใดๆ โดยที่ไม่ต้องลงทุนลงแรง

พระไพศาล วิสาโล

“ถ้าเรารักสุขเกลียดทุกข์
ก็ควรรู้จักให้อภัย”

การให้อภัย

ถ้าเรารักสุขเกลียดทุกข์ ก็ควรรู้จักให้อภัย เพราะถ้าเราไม่ให้อภัย
ความโกรธความเกลียด ความพยาบาท ก็จะเผาผลาญจิตใจ ทำให้ร้อนรน
แต่ถ้าเรารู้จักให้อภัย ก็จะช่วยปลดปล่อยความโกรธความเกลียด
ออกจากใจเรา เป็นเสมือนน้ำเย็นหรือยาสามัญประจำใจ
ที่เราควรมีไว้ตลอดเวลา

พระไพศาล วิสาโล

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี
(ว.วชิรเมธี)

ภูมิลำเนาของท่านอยู่ที่บ้านคริ่งใต้ ตำบลคริ่ง อำเภอยะรังของ จังหวัดเชียงราย ท่านเป็นคนรักการอ่านมาตั้งแต่เด็ก อ่านทุกอย่างที่ขวางหน้า จึงทำให้ท่านซึมซับความรู้ทุกรูปแบบ เมื่อยังเด็กมารดาได้พาท่านไปทำบุญที่วัดบ่อยๆ ทุกวันพระ ซึ่งผลจากการติดตามมารดาไปทำบุญบ่อยๆ นี้เอง ต่อมาได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้ท่านสนใจหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา และทำให้หนังสือที่ท่านอ่านไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงหนังสือความรู้หรือหนังสือบันเทิงทั่วไปเท่านั้น แต่หนังสือธรรมะก็เป็นหนังสือที่ท่านสนใจด้วยเช่นกัน

หลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ท่านก็ได้ขออนุญาตมารดาบวชเป็นสามเณรที่วัดคริ่งใต้แตกต่างจากเพื่อนๆ ในวัยเดียวกันที่มุ่งเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษา เมื่อบวชเป็นสามเณรแล้ว ท่านตั้งใจศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมแผนกนักธรรม จนจบนักธรรมชั้นเอก แล้วย้ายมาพำนักอยู่ที่วัดพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีจนสำเร็จการศึกษาเปรียญธรรม ๖ ประโยค ต่อมาเมื่ออายุครบ ๒๑ ปี จึงอุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดบ้านเกิด และย้ายมาพำนักที่วัดเบญจมบพิตร ในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ต่อจนสำเร็จเป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค ซึ่งถือเป็นการศึกษาขั้นสูงสุดของคณะสงฆ์ไทย

ด้านการศึกษาทางโลกนั้น ท่านสำเร็จการศึกษาเป็น “ศาสตราจารย์” (สังคม-มัธยมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และ“พุทธศาสตรมหาบัณฑิต”จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปัจจุบันท่านได้รับเชิญให้เป็นอาจารย์สอนนักศึกษาระดับปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ

นอกจากนั้นก็ยังรับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายวิชาการทางพระพุทธศาสนาให้กับหน่วยงานต่างๆ อีกมากมาย ในแง่จริยวัตรส่วนตัวนั้นนอกจากท่านจะเป็นพระนักวิชาการพระนักคตินักเขียนแล้ว ท่านก็ยังสนใจฝึกสมาธิภาวนาอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลากว่าสิบปี

ผลงานหนังสือของท่านมีเกือบ ๒๐ เล่ม ผลงานซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป คือ ธรรมะติดปีก, ธรรมะหลับสบาย, ธรรมะดับร้อน, ธรรมะบันดาล, ธรรมะรับอรุณ, ธรรมะราตรี, ปรัชญาหน้ากุฏิ, ปรัชญาหน้าบ้าน, DNA ทางวิญญาณ, ตายแล้วเกิดใหม่ตามนัยพระพุทธศาสนา และท่านยังได้เขียนบทความลงในนิตยสารหลายฉบับ เช่น เนชั่นสุดสัปดาห์, ชีวจิต, หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ, WE, HEALTH & CUISINE ฯลฯ

ความดีที่สมบูรณ์แบบ

“ถ้าเรามีศีล มีสมาธิ มีปัญญา
เราได้ทำความดี สมบูรณ์แบบที่สุดแล้ว”

การทำความดีนี้จะมีหลายวิธี แต่ถ้าสรุปให้สั้นก็คือ
ศีลเป็นคนดีในเชิงพฤติกรรม สมาธิเป็นคนดีในเชิงจิตใจ
และปัญญาก็คือการเป็นคนดีในเชิงการเข้าใจโลกและชีวิต
อย่างถ่องแท้ ถ้าเรามีศีล มีสมาธิ มีปัญญา
เราได้ทำความดี สมบูรณ์แบบที่สุดแล้ว

ว. วชิรเมธี

ศึกษาโลก ศึกษาธรรม

“มีคนจำนวนมากที่ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี
แต่ว่า การศึกษานั้น ไม่ได้ทำให้เขาเป็นคนดี ”

มีคนจำนวนมากที่ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี
แต่ว่า การศึกษานั้น ไม่ได้ทำให้เขาเป็นคนดี
การศึกษากลายเป็นเครื่องมือ
ในการทำให้เขาเป็นคนเลวได้อย่างแนบเนียน
และก็แยบยลมากกว่า เพราะฉะนั้น
ล้าพังกการศึกษาทางโลกอย่างเดียวไม่พอ
ต้องเอาการศึกษาทางธรรมเข้าไป

ว. วชิรเมธี

หลักของการนึกไกล

“อย่าถามว่าฉันจะได้อะไร แต่จงถามว่า
แล้วฉันจะให้อะไรแก่คนอื่นได้บ้าง”

หลักของการนึกไกลมีอยู่ว่า ทุกๆ ครั้งที่เรากำลังจะได้อะไร
ให้ถามต่อไปว่า แล้วคนอื่นเสียอะไรไปบ้าง แล้วคำถามประจำวัน
ของเราก็คือ อย่าถามว่าฉันจะได้อะไร แต่จงถามว่า
แล้วฉันจะให้อะไรแก่คนอื่นได้บ้าง

ว. วชิรเมธี

เพียงเพราะผลประโยชน์

“การกตัญญูต่อชาตินั้น ทำได้ด้วยการไม่แตกสามัคคี”

การกตัญญูต่อชาตินั้น ทำได้ด้วยการไม่แตกสามัคคี
ณ เวลานี้ คนไทยกำลังอกตัญญูต่อชาติไทย
เพราะเราแตกสามัคคีกันเป็นเสี่ยงๆ เสี่ยงไปหมดเลย
ไปกันคนทิศคนละทางหมดเลย อะไรทำให้เราแตกสามัคคี
ผลประโยชน์ ผลประโยชน์ค่าเดียวเท่านั้นเอง

ว. วชิรเมธี

“ ความสามัคคีคือ วิธีที่จะทำให้หมู่คณะอยู่ร่วมกัน
อย่างมีความสุข เพราะถ้าแตกสามัคคีเมื่อไหร่
ก็รื้อนวายกันเมื่อนั้น ”

ความสามัคคี

ความสามัคคี สุขา สังคตสะ สามัคคี -ความสามัคคี คือวิธีที่จะทำให้หมู่คณะ
อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะถ้าแตกสามัคคีเมื่อไหร่ ก็รื้อนวายกันเมื่อนั้น

ว. วชิรเมธี

ทรัพย์ากรมีอยู่จำกัด

“ทรัพย์ากรมีอย่างจำกัด แต่ค้นหาของเราไม่จำกัด
ถ้าเราวิ่งตามค้นหา โลกจะพังทลาย
ก่อนที่เราจะตายเสียด้วยซ้ำ”

ในการบริโภคทรัพย์ากร เราจะต้องตระหนักรู้ความจริงอยู่อย่างหนึ่งว่า
ทรัพย์ากรมีอย่างจำกัด แต่ค้นหาของเราไม่จำกัด ถ้าเราวิ่งตามค้นหา
โลกจะพังทลายก่อนที่เราจะตายเสียด้วยซ้ำ

ฉะนั้น เมื่อทรัพย์ากรมีจำกัดเราก็ควรจะจำกัดความอยากของตัวเอง
ใช้ชีวิตด้วยความจำเป็น อย่าไปใช้ชีวิตด้วยความอยาก

ว. วชิรเมธี

โลกทั้งผองพี่น้องกัน

“โลกทั้งผองพี่น้องกัน อย่าไปติดอยู่ที่
ศาสนา ชาติ ลัทธิ ศีวพรรณ วรรณะ
สีเสื้อที่เราสวมใส่”

โลกทั้งผองพี่น้องกัน อย่าไปติดอยู่ที่ศาสนา ชาติ
ลัทธิ ศีวพรรณ วรรณะ สีเสื้อที่เราสวมใส่ แต่ให้
ก้าวข้ามเปลือกของความเป็นมนุษย์ เหล่านี้ทั้งหมด
ไปถึงคุณค่าที่แท้จริง ที่อยู่ในใจของเราทุกคน
คิดได้อย่างนี้เมื่อไหร่เราจะเป็นคนที่มีความเป็น
มนุษย์ที่สมบูรณ์ที่สุด

ว. วชิรเมธี

ตาข่ายของอคติ

“เราเลือกคบเฉพาะ
คนที่คิดเหมือนกันกับเรา
นั่นทำให้เราตกลงไป
อยู่ในตาข่ายของอคติ”

คนไทยนี้มันรักคนไทยได้ทั่วประเทศแหละ
เราเป็นสยามเมืองยิ้ม เป็นพี่น้องกันตั้งแต่
เชียงรายถึงสุโขทัยไกล แต่พอเราเลือกข้าง
ใจของเราจึงแคบเข้ามาถนัด เราเลือกเชื่อ
เฉพาะสิ่งที่สอดคล้องกับแนวคิดของเรา
เราเลือกคบเฉพาะคนที่คิดเหมือนกันกับเรา
นั่นทำให้เราตกลงไปอยู่ในตาข่ายของอคติ

ว. วชิรเมธี

คนไทยอย่าใจแคบ

“คนไทยนั้นใจแคบนะ
ใครที่เห็นต่างจากเรา เราไม่รัก”

ถ้าใจของเรากว้าง เราจะรักคนได้ทั้งโลก แต่ตลอดหลายปีที่ผ่านมา
คนไทยนั้นใจแคบนะ ใครที่เห็นต่างจากเรา เราไม่รัก ใครที่ศรัทธา
นักการเมืองต่างจากเรา เราไม่ชอบ ใครที่สวมเสื้อต่างจากเรา
เราพร้อมจะตีลูกไปเช่นฆ่ามัน เป็นกันถึงขนาดนั้น

ว. วชิรเมธี

เราแย่งชิงสิ่งสมมติ

“ ผลประโยชน์ที่เราแย่งชิง
แท้ที่จริงมันเป็นสิ่งสมมติ ”

เรารักผลประโยชน์มากกว่ารักชาติ ต้องให้คนเล็กคนน้อยตายอีกเท่าไร
เราจึงจะสำนึกว่าผลประโยชน์ที่เราแย่งชิง แท้ที่จริงมันเป็นสิ่งสมมติ
แต่เพราะผลของการแย่งชิงเงินทอง ข้าวของ ซึ่งเราเรียกมันว่า ผลประโยชน์
นี่ก่อให้เกิดการฆ่ากันระหว่างคนไทย

ว. วัชรเมธี

เมืองเหนือเราเรียกคนที่ไม่ฟังแม่พระพุทเจ้าว่าคนเหลือกรรมนะ
คนเหลือกรรม คือมันตื้อจนฟังใครไม่ได้ รากดินแห่งทิวมันแข็ง รดน้ำลง
ไปนี่มันซึมไม่ถึงรากไม้แล้ว ทิวหนา ตัณหาเยอะ เหมือนกำแพงเมืองจีน
อย่างนั้นะ พระพุทธร่องคู้ก็คงเห็นแล้วว่า เหลือปากว่าแรง

ว. วชิรเมธี

คนเหลือกรรม

“คนเหลือกรรมคือมันตื้อจนฟังใครไม่ได้
รากดินแห่งทิวมันแข็ง”

สงครามกลางเมือง

“ ทรัพย์สินมัตตินั้นเป็นแค่ของสมมตินะ
เป็นของใช้ชั่วคราว
มันแค่ของใช้ไม่ใช่ของฉัน อย่าไปยึดติด ”

ทรัพย์สินมัตตินั้นเป็นแค่ของสมมตินะ เป็นของใช้ชั่วคราว มันแค่ของใช้ไม่ใช่ของฉัน
อย่าไปยึดติด มีของดีให้แบ่งกันกิน ให้แบ่งกันใช้ พอเราคิดว่ามีของดี ฉันจะกินคนเดียว
ฉันจะใช้คนเดียวคนอื่นเขาไม่ได้กินด้วย เขาก็ต้องแย่ง พอแย่งก็เกิดสงคราม
มันน่าเศร้าที่สุดก็ตรงที่มันเป็นสงครามกลางเมือง

ว. วชิรเมธี

การแตกความสามัคคี

“ บ้านเมืองที่แตกสามัคคี ใครไม่ตีก็แตก ”

ตกลงไม่มีใครฟังใครแล้วในเมืองไทยในตอนนี้ นี่คือการแตกสามัคคี บ้านเมืองที่แตกสามัคคี ใครไม่ตีก็แตก แต่บ้านเมืองที่สมัครสมานสามัคคี ต่อให้ใครยกมาตี ก็ไม่มีทางแตก

ว. วชิรเมธี

กตัญญูต่อพระมหากษัตริย์

“ถ้ารักในหลวงก็ปฏิบัติธรรม
เรารักในหลวง เรารักสถาบันกษัตริย์
เราต้องช่วยกันเป็นคนดี”

ทำอย่างไรเราจึงจะกตัญญูต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
ก็ตอบได้สั้นๆ ว่า ถ้ารักในหลวงก็ปฏิบัติธรรม
เรารักในหลวง เรารักสถาบันกษัตริย์ เราต้องช่วยกันเป็น
คนดี พระมหากษัตริย์จะมีความสุขที่สุดถ้ามองเห็นพสกนิกรของ
พระองค์เป็นคนมีศีลมีธรรม

ว. วชิรเมธี

ความกตัญญู

“ดอกไม้ที่หอมที่สุดสำหรับคนเป็นพ่อเป็นแม่
คือ ดอกไม้ที่ซื้อลูกกตัญญู”

ดอกไม้ที่หอมที่สุด สำหรับคนเป็นพ่อเป็นแม่
คือ ดอกไม้ที่ซื้อลูกกตัญญู
ดอกไม้ที่เหม็นที่สุดสำหรับคนเป็นพ่อเป็นแม่
คือ ดอกไม้ที่ซื้อลูกเนรคุณ พ่อแม่จะมีความสุขที่สุด
ถ้าได้เห็นว่าลูกตัวเองนั้นเป็นลูกที่มีความกตัญญู

ว. วชิรเมธี

ใจเป็นใหญ่

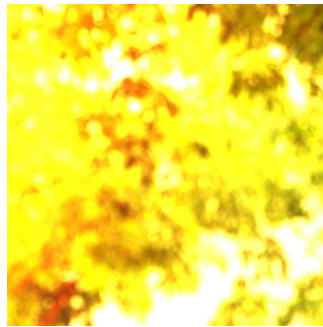
“หากว่าเราคิดดี หรือมีใจผ่องแผ้ว
การพูด การทำก็ดีตาม เสมือนเงาตามตัว”

ใจเป็นใหญ่ ใจเป็นประธาน ใจสำคัญที่สุด หากว่าเราคิดดี หรือ
มีใจผ่องแผ้ว การพูด การทำก็ดีตาม เสมือนเงาตามตัว แต่ว่าหาก
เราคิดชั่ว ทำชั่ว การพูดการทำของเรานั้นก็เสียตาม เหมือนกับล้อ
เกวียนหมุนเวียนตามรอยเท้าโค

ว. วชิรเมธี

การพัฒนาสังคม

“ ต้องเปลี่ยนสังคมไทยให้เป็นสังคมฐานความรู้
ทุกวันนี้มันเป็นสังคมฐานความเชื่อ ”

เราจะพัฒนาสังคมไม่ได้ ตราบใดที่คนของเรายังโง่ ต้องเปลี่ยน
สังคมไทยให้เป็นสังคมฐานความรู้ ทุกวันนี้มันเป็นสังคมฐาน
ความเชื่อ พอเราจะพัฒนาปุ๊บ ไม่เชื่ออย่าลบหลู่
ของเดิมเขาทำติดอยู่แล้ว อย่าเปลี่ยน พอคิดอย่างนี้
เราก็ก้าวหน้าไม่ได้ ยกต้นติดก็ยกหลักติดก็ ไข้ไหม ?

ว. วชิรเมธี

เมื่อเข้าใจตัวเองก็เข้าใจคนอื่น เมื่อเข้าใจคนอื่น
ก็เข้าใจคนทั้งโลก เหมือนเราไปตักน้ำเค็มจากทะเล
มาดื่มเข้าไปอีกหนึ่ง จากนั้นไปตักน้ำทะเลทั่วโลก
ไม่สงสัยเลยเค็มเหมือนกันหมด รู้จักน้ำทะเลหยด
เดียวเข้าใจน้ำทะเลทั่วโลก

ว. วชิรเมธี

เข้าใจตัวเองเข้าใจโลก

“เมื่อเข้าใจตัวเองก็เข้าใจคนอื่น
เมื่อเข้าใจคนอื่นก็เข้าใจคนทั้งโลก”

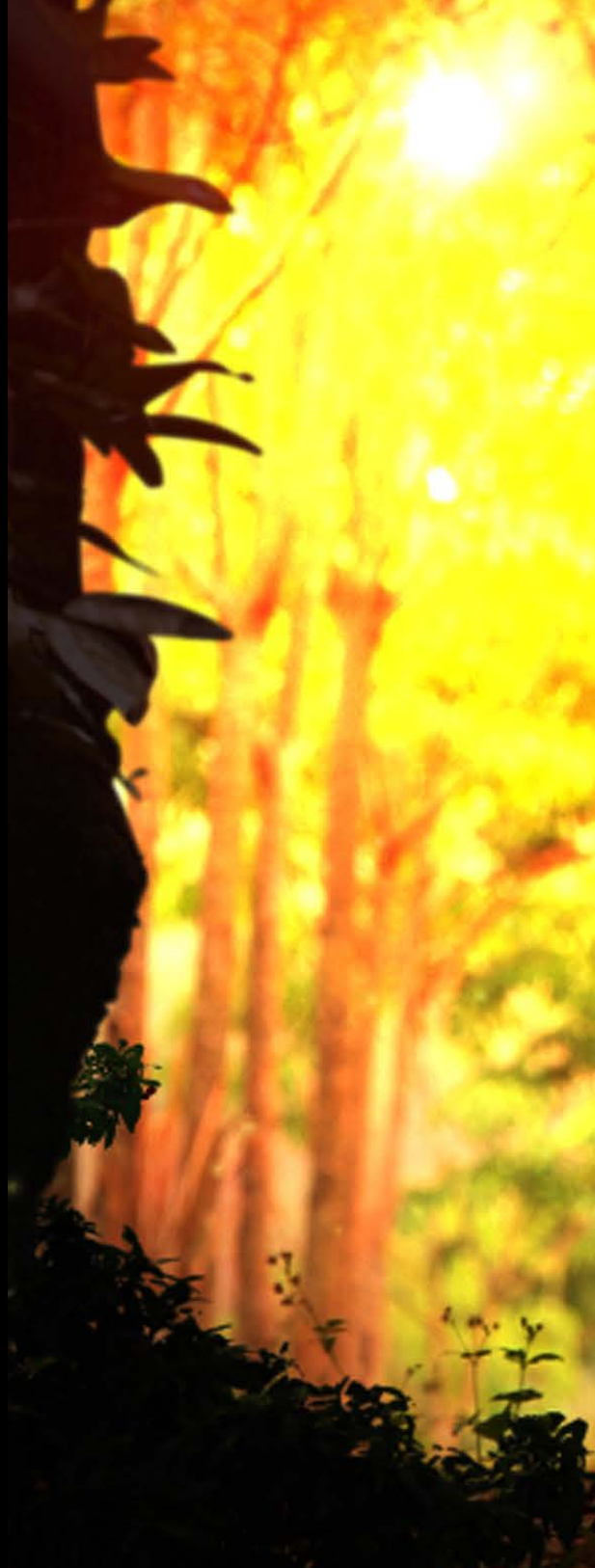

ระว่างกลียุค

“ ถ้าเราอยู่กันไปแบบปราณีปราศรัย
แบบฉันทน์พินัน้อง แบบฉันทน์มิตร
เมืองไทยจะไม่เกิดกลียุค ”

ความมั่งคั่งของเราเท่าที่เรามีนี้ ถ้าเราอยู่กันไป
แบบปราณีปราศรัย แบบฉันทน์พินัน้อง
แบบฉันทน์มิตรเมืองไทย จะไม่เกิดกลียุค
แต่ถ้าเรามีโลกทัศน์ที่ผิด เราแย่งกันกิน
เราแย่งกันใช้แบบไม่ปราณีปราศรัย
สุดท้ายจะเกิดกลียุคขึ้นที่บ้านเมือง
ซึ่งอุดมสมบูรณ์ที่สุด

ว. วชิรเมธี

ทฐิฐิฐิฐิ

“ ที่เรากันมารวมขอมกันไม่ได้
เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีทฐิฐิ ”

ชนกลุ่มใดก็ตามมีทฐิฐิมาก มีมานะเข้มขัน ชนกลุ่มนั้นจะแตกความสามัคคี
ที่เราหันมารวมขอมกันไม่ได้เพราะอะไร เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีทฐิฐิ คือ มีความ
เชื่อว่าฉันถูก พอมีความเชื่อว่าฉันถูก มานะก็ตามมา นั่นก็คือ เรื่องอะไรฉันจะต้อง
ขอโทษ เรื่องอะไรฉันจะต้องสามัคคี

ว. วชิรเมธี

คนไทยไม่รังเกียจใคร

“คนไทยนี้ไม่มีความรังเกียจเด็ดฉันท...
แล้วที่เป็นอย่างนี้ได้ก็เพราะพระพุทธศาสนา ”

คนไทยนี้ไม่มีความรังเกียจเด็ดฉันท คนผิวเผ่าไหน ลัทธิศาสนาไหน
ก็อยู่กันได้ดีเป็นอย่างนี้มาตลอดเป็นเวลายาวนานแล้วนะ ปรับตัว
เข้ากับทุกคนได้ แล้วที่เป็นอย่างนี้ได้ก็เพราะพระพุทธศาสนา

ว. วชิรเมธี

ยกย่องคนดี

“บุชาคนที่ฝึกตนแล้ว แม้เพียงครูเดียว
ดีกว่าเช่นสรวงเทพเจ้าร้อยปี”

ถ้าคนในสังคมมีค่านิยมที่บูชายกย่องให้เกียรติคนดี
ในทางพระศาสนา พระพุทธเจ้าก็ย้ำเรื่องนี้ มีคาถาหนึ่งที่บอกว่า
บุชาคนที่ฝึกตนแล้ว แม้เพียงครูเดียว ดีกว่าเช่นสรวงเทพเจ้าร้อยปี

ว. วชิรเมธี

ธัมมะ อกาลิโก -ธรรม ไม่จำกัดกาล

ผู้แต่ง พุทธทาสภิกขุ, ปัญญานันทภิกขุ, ป. อ. ปยุตฺโต, พระไพศาล วิสาโล และ ว. วชิรเมธี
ภาพประกอบ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ
ISBN code : ๙๗๘-๖๑๖-๗๕๗๔-๐๔-๒

พิมพ์ครั้งที่ ๑ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ
สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ถนนนิคมรถไฟสาย ๒ แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐ โทรสาร ๐ ๒๙๓๖ ๒๙๐๐
กันยายน ๒๕๕๔

สนับสนุนการจัดพิมพ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ดำเนินการโดย บริษัท สนุกคิด มีเดีย จำกัด และธรรมภาณี ผู้มีส่วนร่วมในธรรมทั้งหลาย

บรรณาธิการ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ, บริษัท สนุกคิด มีเดีย จำกัด

พิมพ์ที่ บริษัท ฐานการพิมพ์ จำกัด

สมทบการผลิตเพื่อกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๑๐๐ บาท